ԹԻ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 28 — 3/17 ՄԱՐՏ 1898 — 24 ՇԷՎՎԱԼ 1315 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

در علیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան.	140	Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ.	70	»
» » » » եռամսեայ.	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան.	40	Ֆրէ
» » » » վեցամսեայ.	20	»
Դրամի փոխարէն փոստի փող կ'ընդունուի,		115

դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարներ ամսեայ բաժանորդներուն կը վճարեն:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ — 20 ՓԱՐԱ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Դիւանագիտական աշխարհին բոլոր ուշադրութիւնը գրաւած է Մայրագոյն Արեւելքի կողմը, ուր բիւրապատիկ անգամ դարաւոր կայսրութիւն մը կը գտնուի եւրոպական աշխարհին բազմադիմի պահանջումներուն առջեւ։ Իր դրացին ու հանգուցեալը, Ճարան, Զինաստանի վտանգի և տագնապի ժամը հնչեցնելու կազմ և պատրաստ՝ առաջինն է անոնցմէ որ Երկինքի Որդւոյն դարաւոր հանդիսաը կը վրդովէն։

Առեն մը այնքան մեծամեծ Մայրագոյն Արեւելքի քաղաքական վիճակը, որ եւրոպական ամէնէն կարեւոր թերթերը մեղի պէս խարուելով վերջապէս լուծուած յայտարարեցին չինական խնդիրը, մանաւանդ երբ Անգլիա, որ ծովերէն անգին պատգամներ որոտացողի միակ համբաւը կը վայելէր մինչեւ հիմա, հանդիսաւորապէս խոստացաւ և կերպով մը սատնեցնց Զինական Կայսրութեան հողային ամբողջութիւնը անխոտոր պահել, և այդ միջոցով յայտարարութիւններ փոխանակուեցան իր միջնորդութեամբ դահլիճ դահլիճ։

Արեւելքի մէջ եւրոպական պետութեանց հաւասարակշռութիւնը պահպանելու և աղէտալի նեղժարը ուղիղ բռնելու համար Անգլիա «բաց դրան» քաղաքականութիւն մը մէջտեղ հանեց։ բանաւոր լուծումն է այս՝ չինական կենդանւոյն հարցին։ Եւ արդէն ի՞նչ եղեն երկար ժամանակէ ի վեր առեւտրական Եւրոպայի պահանջումները Զինաստանէն։ չէ՞ մի որ Եւրոպա կը փափաքէր որ չինական ծովերուն կարեւոր և վճռաւաչահ նաւահանգիստները բացուէին աշխարհի առջեւ, արաւեստներն ու ճարտարութիւնները ազատ անցք մը գտնէին, շահագործելու համար 400 միլիոն բնակիչներու պատկառելի թիւը, և փոխարէն՝ անծանօթ քաղաքակրթութեան մը բարիքներով օժտելու մարդկային ցեղին այդ հսկայ մէկ հատուածը։ Դէպքերուն բերմամբ «բաց դրան» քաղաքականութիւնը ուելի նպատաւոր պիտի ըլլար Անգլիայ, որ աշխարհի առուտուրին ամենամեծ մասը իր ձեռքին մէջ ունի, և փոխանակութիւնները կ'ըլլան մեծ մասով իր միջոցաւ։ Յանուքային Եւրոպա Մեծ Բրիտանիայ այս առեւտրական դիրութեանց մէջ քաղաքական դերակշռութիւն մը գտնելով՝ կը հակառակի «բաց դրան» քաղաքականութեան, և մեծ պետութեանց իւրաքանչիւրը կ'ուզէ իր հաշուին դործել՝ հողային մասեր իւրացնելու համար։ Անդամ մըն ալ բուն քաղաքակրթութեան սկզբունքները կը յաղթեն այն զօրութեան առջեւ՝ որ անձուկ խնամտով քաղաքականութիւն և դիւանագիտութիւն կը կոչուի։

Ռուսիա կը խիզախէ Անգլիայ, առայժմ Գերմանիայ բարոյական աջակցութեամբը և Ֆրանսայի դեռ կէս մը յայտնի նեղութեան օժանդակութեամբ։ Անգլիա մենակ կը մնայ Եւրոպայի մէջ, և ցանքային Եւրոպա փայլուն ապացոյց մը եւս կը վարձէ տալ աշխարհի թէ Մայրագոյն Արեւելքի միջազգային կացութեան բոլոր խնդիրները ցանքային և ոչ թէ ծովային սկզբունքներով պէտք է լուծուին։ Թէև տակաւին վերջնական պատութիւն մը կրած չէ Անգլիա Մայրագոյն Արեւելքի մէջ, պատութիւն մը՝ որ աչքի զարնէ, սակայն դիւանագիտական ձախողութիւնները հեղգեցնել կը գահավիժեն իր պատութիւնը, արդիւնք այն չեղքութեան, զոր լորդ Սալիսբրի «մեծախօս» կ'անուանէր։

Գերմանիա Քիաո-Զէուն գրաւեց՝ լոկ խորհրդակցութեամբ Ռուսիոյ։ Ռուսիա Բորթ-Արթուրին մէջ արնկուեցաւ մնաց, լոկ դիտութեամբ Գերմանիոյ։ այս երկու պարագաները միայն պիտի բաւեն ցոյց տալու համար թէ Անգլիոյ ծովային աննասունեալ ահեղ ուժը քիչ կ'ազդէ ցամաքներու տիրող պետութեանց։ Ցանքային Եւրոպա կը ճանչնայ, ազէկ գիտէ թէ Անգլիա երկայնակող և հսկայ զրահաւորներ ունի, ծովերուն տակէն ձուկի պէս սուրացող թորփիլներ ունի, բայց, կ'ըսեն, ջուրը ծակելու համար... չինական ցամաքին տիրել պէտք է զինուորներով, որ կը պակսին Անգլիայ։ Երբ տակաւին Գերմանիա, Ռուսիա ծովու վրայ չափէն աւելի տկար էին, Անգլիա կընար խրատիլակ մը ըլլալ անոնց աչքին, բայց հիմա որ անոնք ծովերջիները կրնան պաշտպանել բաւականաչափ նաւերով, ցամաքը մը կ'ելլեն, պատնէշներ կը շինեն և անոնց մէջ կը ապահովեն Անգլիայ, որ դայ զերիներ դուրս հանէ։ Անգլիա վճռաւաչահ ազգն է դերազանցապէս, հարուստ է, բայց նախնական նիթերու պէտք ունի ապրելու համար։ Ծովերջիրներու պաշարում մը հետեւաբար նախ իրեն կը վնասէ, և անօթի փորոնց յաղթութիւններ բան մը չեն արժեր, ինչպէս Ֆրանսացիք հակցան Պոնապարթի առեն Մոսկուայի արշաւանքի միջոցին։

Այս պայմաններուն տակ ցամաքային Եւրոպա՝ իր իրական ուժին դիտակ՝ խիզախութիւններ — թէև քիչ մը շատակ — կ'ընէ Անգլիոյ դէմ, և այս վերջինն ալ զգաւչութիւններ — թէև քիչ մը շավարանց —։

Մինչեւ Նահանդները իրենց մասնաւոր դրաղութիւնը ունին, և մեր չդիտցածն ալ Անգլիա գիտէ Ամերիկայի ճիւնկօներուն թեթեւ բարքին վրայ, որուն վստահելը խոհեմութիւն չէ։ Այդ անշահախնդիր ճիւնկօները բարեկամութիւն կեղծելով Անգլիոյ, ներկայ դժուարին դիրքէն օգուտ քաղել կ'ուզեն Ալասքայի և Քանատայի սահմանագիծը ճշդելու համար այնպիսի հրաշալի կարգադրութեամբ մը, որ Ֆրանսայի ակնհանդէսը անգին... Ամերիկայի կողմը մնան, քրիստոնէական առաքելութեանց գործածուելու համար։

Ճարանի շարժումներն ալ Անգլիոյ համար մեծ բանի մը չեն ծառայեր։ Ճարանի դեղին աչքերուն սիրուն համար Անգլիա չի կրնար դժուարիլ հղօր դրացիներու հետ, որոնք ամէն վարկեան իրեն պէտք են։ Ուստի ինդրին ներկայ պարագաները նկատի առնելով, անհնարին չէ պատկերը թէ Անգլիա ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՏՍԵ, ԸԼԼՈՅ այն՝ պատուաւոր պայմաններով։ արդէն քաղաքականութեան մէջ գ-----ը չատ թոյլ և տառապական սահման մը ունի, այնպէս որ յանախ դիւանագիտական պարտութիւն մը պատուաւոր յաջողութեան տիրոջով կը ճանչցուի քաղաքագէտներուն կողմէ։

ՄԵՐ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր այն բաժանորդները որոնք հին շրջանէն պարարտ ունին «Մասիս»ի պէտք է վճարեն վճարել իրենց հին պարարը, ինչպէս նաեւ Փետրվար 14 սկսող նոր տարեշրջանի բաժնեգինը, եթէ կ'ուզեն որ թերթերու առաքումը շարունակուի։

Իսկ անոնք որ հինէն պարար չունեն, պէտք է վճարեն դրկել մեզ, նոր տարեշրջանի բաժնեգինը։

ԿԱՐԾԵՄ ԹԷ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ծոծրակին վրայ վաղվղող սակի ճառագայթներէն աւելի, սրտնք կրակի մէջ խնկող պղտիկ օձերու պէս՝ դալարումներ կծկումներ ունէին, մատաղաշ ու արքունի հասակէն աւելի, որ քաղուածքին մէջ՝ զեղեցուէն օրորուող ոսկի մը նաղանքը կ'առնէր, իր վճիտ ու յստակ աչքերուն հմար պաշտեցի դինքը։

Կանացի աչքը, անոր մէջ՝ խորունկը նայողին համար, վիհի մը վրայ բացուող լուսամուտի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ միշտ, և այնքան անտուգութիւններ, յեղակարծ անակնկալներ կ'ընդունիլ տուն, որ անենգ և անխարդախ բանը զոր կը տեսնէի դէմիս աչքերուն մէջ՝ դիս կը յափշտակէր։

Բացարձակ ու անգիտակից Անկեղծութիւնը ունէի դիմացս, որ կարծես թէ ակամայ ըլլալու համար արժանիք մը ըլլալ կը դադրէր։

Ծովեր կան որոնք թաքուն ցաւումներ ու հրճուանքներ ունին միշտ իրենց կուրծքին մէջ զսպուած։ անոր համար է որ անոնց չափիւղեայ ճակտին պայծառութիւնը վայրկեանէ վայրկեան հաղար գոյներով կընայ գունաւորուիլ։ իրենց յարաւոփոխ ու հեղուկ կեանքին ճակատագիրն է սա։

Անդին ալ բիւրեղէ կաթիլներ կան որոնք իրենց մաքուր ցոլացումը կորնցնելու կարող չեն, եթէ ուզեն իսկ, և իրենց հաւատարիմ անշարժութեամբը քարացած կը թուին։ Աննիկիս սիրտը այս ադամանդներէն էր։

* * *

Ինծի թափած սիրոյ լեղուն գեղջուկ, գրեթէ չինական բան մըն էր։

—Հոգիս, հոգիս ու կեանքս ես դուն, հասկցա՞ր։

Մանուկներու կցկտուր ու սահմանափակ բարբառը ունէր։ ո՛չ նոր պարբերութիւններ, ո՛չ չքուած բացատրութիւններ՝ իր միակերպ, միակտուր սիրոյն համար։ միեւնոյն խօսքը որոնք ինծի՝ տղայութեան մէջ սոսվուուած երդի մը պէս, յանհունս կրկնուելով աւելի քաղցր կը թուէին։

Բայց այս պարզութիւնը զուրկ չէր կանացի բնազդիկ ներքուծներէ։

Երբ պատկերս տալ ուզեցի իրեն։

—Ո՛չ, ըսաւ ինծի, իմ աչքերուս չեմ վստահիր զրեղ, հոն չես դուն։

Եւ հարուստ ու չքեղ լանջքին վրայ դնելով մատը։

—Հո՛ս, հոս, սրտիս մէջն ես, դաղտնի, խորունկ, անհարկի աչքերէ ծածուկ տեղն ես դուն, միս մինակդ ու բոլորովին իմս, հասկցա՞ր։

Ուրիշ ատեն։

—Դիտե՞ս, կ'ըսէր ինծի, որ դրան զանգակին զարնուածքէն, սանդուղքին վրայ բարուածքէդ կը ճանչնամ զքեզ և ուրախութեան սարսուռ մը կը վազէ ոտքէս մինչեւ գլուխս։

Իմ պաշտումս ալ իրեն համար նոյնքան բուռն էր։ ես ալ զինքը՝ սրահին մէջ ձգած անուշ հոտէն, շրջապատող չնչին նիւթերուն ազդականութենէն անմիջապէս կը գուշակէի։

—Հոս նստած էիր քիչ մը առաջ, կ'ըսէի իրեն, ամբոռ մը ցոյց տալով, երբ ներս կը մտնէի սրահէն։ ձշմարիտ էր ըսածս։ կ'ուրախանար, կը ժպտէր, կը շառաչուներ։

Եւ ձեռքը ձեռքիս մէջ երբոր կը սթափէր զինքը համակող անեպացումի հեշտանքէն, ինծի կ'ուզէր տրամ ու անձկութեամբ լեցուն նայուածքը կարծես պահանջելու համար։

—Խոստացիր, որ չպիտի մոռնաս զիս։

* * *

Երբոր իմ մտերիմ բարեկամս, Ճամճեան Օննիկ, Իզմիրէն Պոլիս եկաւ ամուսնանալու համար, ես տարիէ մը ի վեր Աննիկէն բաժնուած էի, այն խօլ արշաւին մէջ զոր կը մղէի կենդանական զբօսանքներու հատոր, ա՛յլ հետաքրքիր ուղեւորի մը պէս քան թէ ճշմարիտ վայելքի մը սիրոյն։

Բայց անոր դէմքը՝ յատուկ պատուանդանի մը վրայ դրած կը պահէի սրտիս խորը։ մանաւոր խուց մը յատկացուցած էի անոր, բացառիկ ու անբասդիտ էակին. ամէն հեղ որ կանացի պղտիկ դաւերու, ստայօդ պչրանքներու հանդիսատեսը կ'ըլլայի, այդ դէմքին հաստատապէս արտայայտութիւնը կ'ամոքէր զիս։

Եւ ուստի՞ստէ՝ ինչպէս կ'ըլլան իմ տարիքիս մարդերը, կ'երեւակայէի այդ վճիտ ու յստակ սիրտը գեռ ինձմով լեցուն՝ թէ ես լրած ու ձգած ըլլալ զինքը շատոնցուընէ ի վեր։

Աղէկ կը յիշեմ որ շաբաթ առաւոտն էր։

Բարեկամս եկաւ տեղեկութիւններ առնելու ինէ աղջկան մը վրայ, որուն հետ միտք ունէր ամուսնանալու և որուն գովեստը ըրեր էին ամէնքը։ իմ ալ կարծիքս առնել կ'ուզէր որոշում մը տալէ առաջ։ ո՛վ ըլլալը հարցուցի իրեն։ Աննիկն էր ան։

Զեմ ծածկեր որ մեծ սրտնեղութեամբ մը իմացայ այս լուրը։ ուրեմն այս աղջիկը մոռցեր էր զիս, քանի որ ահա ուրիշի մը հետ կ'ամուսնանար՝ մինչդեռ ես անմխիթար կը կարծէի զինքը ինէ զատուելուն համար։

Բարեկամս իմ դժկամակութիւնս կարդաց երեսիս վրայ, այնքան այս յեռաղարձ նախանձը սրտիս վրայ խարանի ցաւ մը ձգած էր։ վախցաւ որ անսպատա կարծիք մը ունիմ այս աղջկան վրայ։

—Ո՛չ, ըսի իրեն, ընդհակառակը, շատ գեղեցիկ ու շատ ուսեալ աղջիկ մըն է։ ճաշակի ու ժանաւանդ սրտի տէր մէկն է։ դէթ այսպէս կ'ըսեն զինքը ճանչցողները։ ես հեռուանց միայն նշմարած եմ զինքը։ երբեմն հոս հոն տեսած, բայց ժամէն չեմ ճանչցած բնաւ։ գիտեմ սակայն որ ամէնքը միաբերան զինքը կը գովեն։

—Ես ալ այնպէս լսեցի, ըսաւ բարեկամս, ուրեմն որոշուս որոշում է։ վայրկեան մը վախցուցիր զիս, գիտե՞ս, կարծեցի որ անխելք բան մը ընելու վրայ էի, Աննիկին հետ ամուսնանալով։ ուրեմն այս մասին ա՛յ խնդիրը չի կայ։ վաղը միասին պիտի երթանք խօսք կապը տանելու։

Ի զուր մեղմեցի, ընդդիմացայ փաստաբանեցի։ խղմիրցիները յամառ կ'ըլլան, և բարեկամս մինչև որ խօսք չառաւ ինէ հետեւեալ օրը իրեն ընկերանալուս, չմոռցաց զիս։ ձեռքէն աղատելու հնարը չեղաւ։ թող այդպէս ըլլայ ուրեմն։

Վաղը ես Աննիկին խօսք կապ պիտի տամ . . . ուրիշի մը համար։ ինչ բաղդի խաղ, Աստուած իմ։

* * *

Սրահին մէջ՝ ծնողքը, ազգականները, բարեկամները. հանդիսաւոր բան մըն է այս խօսք կապը և մենք երկու երիտասարդ եկած ենք մինակուինս այս մեծ արարողութեան համար։ ես՝ իմ բարեկամիս ազգականն եմ, եղբայրն եմ, ամէն ինչն եմ. անիկա իրեւ նշանած չի կրնար խօսիլ, և ես անոր տեղը պիտի խօսիմ, շնորհաւորեմ։ աւանդական բարեմաղթութիւնները պիտի բաշխեմ։

Անուշ կը հրամցնեն մեզի։ Աննիկ դեռ չերեւցաւ։ ստիպուս կ'երեւակայեմ որ վերջին վայրկեանին զիս տեսնելով իր նշանածին քովը, առջի սերը պիտի վերարծարծի այնքան աւելի ապատկութեամբ որքան լուռ ու մունջ կեցեր էր մինչև հիմայ։ իմ դէմս ուրիշի մը խօսք տալու քաջութիւնը չպիտի ունենայ։ կ'երեւակայեմ անոր գայթակղութիւնը, յանդուգն օրը տունը մտնելուն մէջ ըսուելիք խօսքերը, երբոր հիմայ ներս մտնելուն ուղղակի ինծի գայ, գիրկս նետուի ամէնուն առջեւ ու պոռայ։

—Ես քուկդ եմ միայն և ուրիշինը չեմ ըլլար։ Մաքովս կը շարունակեմ երդալը։ ծնողքը ահա որ կը միջամտէ։ բռնի կը բաժնեն զայն, կը յափշտակեն թեւերուս մէջէն։ մայրերն քաշելով, դեռատիները քակտելով կը տանին ոճրագործի պէս պէս, ով գիտէ որ մութ սենեակին մէջ բանտարկելու համար։

Մրջիւն կը զզայի եկած ըլլալուս։ Աննիկ ներս մտաւ։ այս ժամին հանդիսաւորութիւնը բնաւ չի չխոթեցներ զինքը։ վախս կը փարատի տակաւ ու կը դիմայլիմ իր սնոսեթեւեթի ձեւերուն վրայ։ դլխու թեթեւ ու չը նորհալի խոնարհութեամբ մը կը բարեւէ դիմդ, օտարականներու, հիւրերու ուղղուած պաշտօնական բարեւ մը։ ոչ շատ մտերիմ, ոչ շատ գուրս։ իր անձին վրայ սրչպէ մեծ իշխանութիւն ունեցող մէկն է այս աղջիկը։ ոչ դող ոչ յուզում կայ իր անուշ դէմքին վրայ։ չի շիկնիր, չի շառագունիր։

Կ'ապշիմ ու կը նեղանամ միանդամայն։ կը սպասէի որ յանկարծակիի դար, կայծակէ զարնուածի պէս մընար զիս տեսնելուն, գոյնը նետէր ու ծունկերը կթոսէին քիչ մը։ ամէնքը նշանուելուն յառաջ բերած չը-դային տագնապի մը վերադրէին իր թալուկը և ես միայն ասոր բուն պատճառը գիտնայի։ Իր քաջառողջ անտարբերութիւնը զիս պզտիկ կը ձգէ։

Կէս ժամ վերջը խօսք կապի արարողութիւնը աւարտած է։ աչքն ձաղթին շնորհաւորութիւններ, բարեմաղթութիւններ կը թոթովեմ։

Նորէն անուշ, նորէն սուրճ կը հրամցնեն ու ամէնքը կը մտերմանան։ կատակներ, զուարճախօսութիւններ կ'ըլլան։

Բարեկամս, որ ժամանակ կորսնցնող չէ, իր նշանածին քովն է։ կը խօսի կը խնդայ։ պատուհանին քովը անկիւն մը կեցած ինծի նայելով բաներ մը կ'ըսեն իրարու։ իմ վրաս կը խօսին։ որքան հեռաքրքիր եմ Աննիկին խօսքերը իմանալու։ կրցա՞ւ ինքզինքը զսպել, ծածկել իր առջի սէրը։ արդեօք Մնիկ բան մը գուշակե՞ց։ ահա նշան կ'ընէ որ մօտենամ իրենց։ չուզելով կ'երթամ քովերնին։ ինչ ընելիքս, ինչ ընելիքս չեմ գիտեր։

—Աննի՛կ, կ'ըսէ բարեկամս, քեզի կը ներկայացնեմ իմ խիստ մտերիմ ընկերս։ դուք Պոլսեցի էք, հարկաւ զիրար կը ճանչնաք քիչ մը, այնպէս չէ՞։

Այս հարցումին, Աննիկ աղէկ մը իմ կողմս դարձաւ։ անանկ մը որ պատուհանէն եկող լոյսը զիս ողողէ։ աչքերը պզտիկցուց քիչ մը աւելի մեծ չանք մը ընելով իր յիշողութիւնը ամփոփելու համար։ արագ և ուշադիր նայուածքով մը ոտքէս գլուխս քննեց զիս։ ես ալ կը հետաքրքրուիմ իր նայուածքին բոլոր ճիգերուն անկեղծ, բայց բոլորովին անկեղծ չանք մը կ'ընէր այդ նայուածքը զիս յիշելու համար ու չէր յաջողեր։ այնքան որ ես իսկ հաւատալ կ'սկսիմ զինքը բնաւ տեսած չըլլալուս, վասն զի անենեղ ու անխարդախ բան մը կար այս աշխատութեան մէջ որով իր բոլոր կամքը կը դնէր զիս ճանչնալու համար, այն անկեղծ ու անխարդախ բանը զոր միշտ գտած էի ես այդ աչքերուն մէջ։ և վերջապէս եզրակացութեան մը յանգելով, բայց կ'երեւի չկրնալով բոլորովին հաստատ ու ապահով ըլլալ ըսածին, Աննիկ պատասխանեց բարեկամիս։

—Կարծեմ թէ տեղ մը տեսած ըլլալս եմ էգիպտոնին։

Գ. Զօհրապ

ԲՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Կենդանիներու մասնաւոր ընդունակութիւնը իրենց համար գտնելու եւ տեղերնին դառնալու (sens de l'orientation) —Հոտառութիւնը իբր հաւանական պատճառ այս յատկութեան։—Մարդոց հոտառութիւնը բրանալու վրայ է։—Վայրենիներուն հոտառութիւնը մերինին գերազանց։—Կենդանիներուն ունկի գերազանց։—Ֆրիսպի, ջորիներուն մեկ հատիկը։

Կենդանիներ կան որ մասնաւոր յատկութիւն մը ունին կրնոց ճամբան գտնելու և տեղերնին դառնալու։ Շունը, կատուն, ձին և ուրիշ քանի մը կենդանիներ երբ հեռու տեղ մը կը փոխադրուին, նորէն իրենց հին տեղը կը դառնան ամէն հեռաւորութիւն և վտանգ ոչք առնելով։ Այս կարգի իրողութեանց մէջ ամէնէն նշանաւորն է չուն մը պատմութիւնը որ Մանթօն քաղաքէն Վիէննա փոխադրուելէ ետքը, մոս մինակ 1500 հոգարամէթր հեռաւորութիւն մը կտրելով Մանթօն կը վերադառնայ և իր տերոջ տանը սեմին վրայ ուժասպառ կիյնայ կը մեռնի։ Հետաքրքրական և սրտաշարժ է շունին այս ընթացքը։ ապահովապէս շունը իր տերոջ աւելի հաւատարիմ է քան իր տան։ Պատահած է շատերուն որ իրենց տան կատուն դժգոհ ըլլալու տարիներ ունենան և հեռու տեղ մը ճամբեն։ Հարիւրատ կատուն կը դառնայ կու դայ։ Աչքը կը կապես և աւելի հեռու տեղ մը կը դրրկես, դ սրձեալ կու գայ։ Վերջապէս հարեւանտեղ ծովը կամ կամուրջը անցնել կու տաս և այս անդամ կարծեմ դիրուս չի կընար տուն դառնալ։ Տունդ վախճած ժամանակ եթէ կասուդ չես ուզեր պատուել և հետդ կը տանիս, պէտք է որ նոր տունդ մէջ բռնատարկես զայն, որովհետեւ կը ձգէ քեզի և հին տունը կը դառնայ։ կատուն տիրոջմէն աւելի տունին հաւատարիմ է կարծեմ։ Կենդանիներու այս կարողութիւնը ինչպէ՞ս մեկնելու է։ Կարծողներ կան թէ մասնաւոր զգայարանքի մը միջոցով է որ կենդանին կը յաջողի իր բնակարանը գտնել։ բայց մէջտեղը ապացոյց մը չի կայ։ Ուրիշները կը կարծեն թէ իրենց տեղական զգայարանքներովը կամ անոնցմէ մէկուն միջոցովը կը յաջողին։ Եթէ տեսանելիքը կամ լսելիքը այս մասին չեն ծառայեր, կարելի չէ՞ արդեօք որ հոտառելիքի զգայարանքը այս իրողութեան մէջ կարեւոր դեր մը ունենայ, որովհետեւ ինչպէս պիտի տեսնենք կենդանիներու այս գործարանը գերազանցապէս զարգացած է։

* * *

Մարդուն հոտառութիւնը քաղաքակրթութեան հետ խոտոր համեմատութեամբ կ'ընդմանայ։ մարդիկ քանի կը բարակնան իրենց հոտառութիւնը այնքան կը թանձրանայ, որովհետեւ ներկայ քաղաքակիրթ կեանքի պայքարին մէջ հոտառութեան զգայարանքը երթալով իր կարեւորութիւնը կը կորսնցնէ և անհրաժեշտ պէտք մը չըլլալով կը բթանայ։ Հիմակուան կեանքին համար պէտք եղած հոտառութիւնը կը կայանայ կարեւոր ժառանգութեան, մեծակ դրամատիրի, կըլորիկ գումարներու և շահագործութեանց հոտերը առնելու վարպետութեան մէջ։

Վայրենիներուն համար ընդհակառակը հոտառութեան զգայարանքը անհրաժեշտ պէտք մըն է։ իր առօրեայ կենցաղին, իր անունը ճարելու և իր անձնապահպանութեան համար պէտք է որ հոտառութիւնը մշակի, զարգացնէ։ ասոր համար ալ վայրենիներուն հոտառութեան զարգացումը շատ նրբացած է։ Վայրենին իր հոտառութեամբ եւրոպացիին հեռքը կը զգնէ և անոր հոտը կը զանազանէ իրենցներուն հոտէն, թէեւ մեղի համար վայրենին հոտը աւելի զարհուրելի և թարանցող ըլլայ։ Սպիտակ ցեղին մէջ չեն պակսիր սակայն նուրբ հոտառութիւն ունեցող անձեր։ Բրակայի կրօնաւոր մը իր բարեկամները անտեսելով միայն չէր ճանչնար այլ նաեւ հեռուէն անոնց հոտը առնելով։ «Ամէն անձ իր մասնաւոր հոտը ունի», կ'ըսէ, այս կրօնաւորը։ Մեզ կը կարծէինք թէ միայն բարձրագոյն ընտանիները հոտ ունին։ Նաեւ այս կրօնաւորին ըսածին նայելով, կարելի է եղեր հոտառութեամբ զանազանել մաքուր կենցաղավարողները անկարգութեան մէջ ապրողներէն...։ Հարկ չի կայ ըսելու որ այս զանազանութիւնը մարդոց բնական հոտին վրայ է։ Հեղինակ մը ալ գիրք մը յօրինած է զանազան ազգերու առանձնայատուկ հոտերուն վրայ։

Ցեղագրական իրողութիւնը ցոյց կու տայ թէ վայրենիները որչափ գերազանցապէս զգայուն են քաղաքակիրթ անձերէն, կընական հոտ առնելու մասին։ Գօսկրսան բնապատումը Պուկէնվիլի հետ ճամբորդած առեն հեռը կառնէ Տօրթանս Պառէ անուն բարեկամներին զոր շատ կը սիրէր։ բայց նախատեսելով որ Պուկէնվիլ առարկութիւններ կրնայ յարուցանել, կրկին մոդդատ կը հագցնէ անոր և իրը իր ապատաւորը կընդունուցնէ իրեն։ Երբ նաւը Թահիթի կը հասնի, խարդախութիւնը շուտով երեւան կ'ելլէ։ Բոլորնէ վրայ վայրենիներուն սուր հոտառութեան շնորհիւ։ «Ինչ, ասիկա էրկի մա՞րդ է մի, որի կը կպնէնք կոր, կ'ըսէ անոնցմէ մէկը։ մենք եւրոպացի չենք որ ասանկ չնչին վարպետութիւններէ խաբուինք։ Մեր քիթը չի սխալիր բնաւ, կատարեալ կին մըն է ապրիլ...։»

Ցանկրածական զգայարանքներու ենթակայ երկիրներու մէջ տեղացիները քանի մը ժամ առաջ ոգեվման մը գալուստը կը զուշակեն և ծարաին կապելով բարձր տեղեր կապասասին։ Հովը իրենց քթին թռչած հոգի և բոյսի թափթփանքներու

մասնաւոր հոտ մը կը բերէ, որ գուշակել կու տայ հեղեղին գալուստը։ Վարժութեան խնդիր է ասիկա և մենք ալ վայրենիներէն վար չենք մնար այս մասին եթէ հոտերուն ուշադրութիւն դարձնենք։ Ուշադրութեան պակասութիւնը սա իրողութենէն յայտնի կ'ըլլայ. քանի մը գիտուններ ուսումնասիրութիւն մը կատարելու համար մէկ քանի ժամ քարայրի մը մէջ կանցընեն։ Այդ քարայրին մէջի օդը բնաւ հոտաւէտ մասնիկներ չունի եղեր։ Երբ անկէ դուրս կ'ելլեն բաց օդին մէջի հոտերը անտանկ զգալի և սաստիկ կ'ըլլան որ գրեթէ նեղութիւն կը զգան, մինչդեռ քարայրը չմնած բաց օդին մուտնոյն հոտերը չէին ազդած իրենց։

Ծանօթ իրողութիւն մըն է արդէն որ սովորական զրկութիւնները իրենց ներգործութիւնը և սաստկութիւնը կը կորսընցնեն։

Հոտերը ուրիշ հետաքրքրական երևոյթ մըն ալ յառաջ կը բերեն. Վարինեի կը պատմէ թէ Նիւ-Եորք Պրօտուէյ փողոցին մէջ պտտած ժամանակ յանկարծ քսան և հինգ տարի առաջուան հին յիշատակներ միտքը կ'իյնան և զարմանք կը պատճառեն իրեն որովհետև շատոնց մոռցած էր զանոնք։ Այդ յիշատակները կը վերադարձին բաց ի մեծ ժամ ետքը նորէն մտքը կ'իյնան նորանոր յիշատակներով խառն։ Առանց պատճառի արդիւնք չի կայ ըսելով, այս իրողութեան մեկնութիւն մը տալ ուզած ժամանակ կը դիտէ որ երկու անգամին ալ այդ հին յիշատակները փողոցին նոյն տեղը ծագում առած էին։ Ուշադրութիւն դարձնելով կը տեսնէ որ նոյն տեղը շինացիներէ վարձուած խանութէ մը սպասկան հոտեր կը բուրէին։ Վարինեի այդ հոտերուն ուշադրութիւն ըրած չէր բայց տարիներ առաջ բնակած ըլլալով երկիր մը, ուր շինացիներ կը գտնուէին, և այդ հոտերն ալ ընտանի էին իրեն՝ այս անգամ միևնոյն հոտերը, վերոյիշեալ հին յիշատակները արձանագրած և պահած, ուղեղային բջիջները զրգռած էին և ինք թէպէտ հոտերը չէր առած բայց այն տեսիլ դէպքերը զգացած, կամ որ նոյն է յիշած էր։

* * *

Կենդանիներու հոտառութիւնը սակայն վայրենիներուն կը գերազանցէ և վայրենին չի կրնար մրցիլ որսի շունին հետ որ երէին կամ վախտական գերիին հետքը կ'որոնէ։ Երէին նոյնպէս շատ հեռուէն մարդու հոտ կ'առնէ, մինչդեռ մարդուն համար նոյն բանը կարելի չէ։ Պատմութեան մէջ կը յիշատակուի ձի մը որ մէկ քանի արշաւանքներու մէջ գտնուելով շատ հեռուէն թշնամին գալուստը կը զգար և վրնջելով իմաց կու տար։

Ամերիկայի Արիզոնա նահանգին մէջ շարադրած և թափառական Մեքսիկացիներ և հնդիկներ հեծեալ թղթատարին վրայ յարձակելու հակամէտ էին ոչ թէ թղթակցութիւնները ձեռք ձգելով իրենց ընթերցասիրութեան ճաշակը գոհացնելու, հապա կլորիկ ոսկիներու և սանդուկներու հաւաքածոյ կազմելու համար։ Օր մը թղթատար ջորին հասաւ թէև բայց առանց հեծեալի. հնդիկները հեծեալը սպանած էին և ջորին ալ վիրաւորած։ Ջորին դարմանուեցաւ և ազէկցաւ ալ։ Հետեւեալ տարին երիտասարդ սպայ մը ոտքին գրոնուած տեղին մօտերը քիչ մը ժամանակ մնալէ ետքը հրաման ստացաւ ուրիշ վայր մը երթալու։ Փոքրիկ կարավանով մը ճամբայ ելաւ. բացի երկուսներէն քանի մը հատ ալ շորքոտանի կար հետը։ Ասոնց մէջ էր Ֆրէոգէ վերաբերեալ ջորին ալ, հիմա կայտառ և աշխոյժ։ Առաջին երեք օրերը լաւ անցան. չորրորդ օրը վաղուի զինուոր մը սպային ուշադրութիւնը հրաւիրեց Ֆրէոգէի ընթացքին վրայ։ Կենդանին իր սովորական գնացքը չուներ. փոխանակ կայտառութեան անհանգստութիւն մը կը յայտնէ. օդը կը հոտոտէր, ականջները կը տնկէր և կը դողար։ Վաղուի զինուորը ջորին կը ճանչնար, քիչ մը հոգերուն էր և խելքը կը հասնէր թէ առանց պատճառի արդիւնք չի կար. մինչև իսկ կը գուշակէր կենդանին անհանգստութեան պատճառը։ Առաջիկայ քիչ մը կենալ և արագ խուզարկութիւն մը կատարել. «Ֆրէոգէ կարմիր մարդոց, հնդիկներու հոտ առած ըլլալու է. անիկա չի խաբուիր, ես գիտեմ»։ Սպան երիտասարդներու յատուկ ինքնահաւանութեամբ ականջ չի կախեց և ճամբան շարունակել։ Կէս օրին անկարելի եղաւ շարունակել. Ֆրէոգէ յայտնի ահարեկման մը մէջ էր և չուշացաւ գետնոր պառկելու, տասլակելու և ոտքը նագղոդող չունչին մը արձակելով ընկերներուն ցաւալի օրինակ մը տալու։ Վաղուի զինուորը մէջտեղեցաւ. «Կերեւայ որ ջորիները այս եղանակու ճշմարտութիւնը կը յայտնեն. Բաղամոռ էշը խօսեցաւ... պատրաստ կենանք յարձակման մը... գիտեմ ինչ պիտի գայ»։ Սպան քիչ մը համոզուեցաւ և տեսակ մը բանակեղ հաստատել տուաւ։ Ժամ մը սպասելէ յետոյ բան մը երեւան չելլելով սպան բարկացաւ. Ջորին խրատուած տոբրագասի մը խօսքին գլուխ ծռած ըլլալուն համար, և հրամայեց որ չուտով լեռն և ճամբայ ելան։ Նոյն վայրկեանին դաշտին մէջ կարմիր փոշի մը բարձրացաւ. յիսուն չափ հնդիկներ սարէսար կը վազէին և իրենց չար դիտաւորութիւնը տարակոյս չէր վերցուներ։ Սակայն ջորին շնորհիւ ձեռք առնուած զգուշութիւններով, կարելի եղաւ յարձակողներուն դէմ դնել և ժամուան մը բուռն կռիւ եղաւ հնդիկները քանի մը մեռեալ ձգելով ամապարեցին փախչելու։ Սպան ոսկի միտալ մը դրեցի տուաւ Ֆրէոգէի վիզէն կախելու համար. մնացեալներ վրայ փոքագրուած էր. «Ամ Ֆրէոգէ, աշխարհի ջորիներուն ամենէն սրամիտը»։ Իրաւ ալ կենդանին մահէ ազատուած էր մարդիկը և այս իր հոտառութեամբ, որուն շնորհիւ այնչափ հեռուէն հնդիկներուն ներկայութիւնը իմացած էր։

Բնաւորէ ուրեմն ընդունիլ թէ՝ եթէ երբեմն կենդանիները իրենց ճամբան կը գտնեն և բնակարաններն կը գտնեն ատոր բացատրութիւնը մասնաւոր զգայարանքի մը մէջ փնտռելու չէ, հապա մեզի հետ հաւասարապէս ունեցած զգայարաններէն մէկուն կամ միւսին մասնաւոր նրբութեան մէջ։ ՏՈՌԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Շանկայէն կը հեռագրեն. «ՀԿԿ-Լուսկ-Բեանկի, Քիրլինի և Զի-Զի-Հարի (Հիւսիսային Մանչուրիա) շինական կառավարիչները Բէյքինի կառավարութենէն զօրք, և ռազմամթերք խնդրեցին և նաև նոր զօրքեր հաւաքելու թոյլատուութիւն, վասն զի 15,000 ռուս զինուորներ հեռգհետ շինական հողերը կը յառաջանան։ Կառավարիչներուն այս խնդրանքին ոչ է կարեւորութիւն տրուած չէ Բէյքինի մէջ, և իրենց պահանջմունքներուն պատասխան անդամ տրուած չէ։ Կը հաստատուի հոս թէ Բէյքինի իշխանութիւնք տեղի պիտի տան Ռուսիոյ բոլոր պահանջմանց՝ հակառակ Ճարոնի ներկայացուցիչին ջանքերուն։ Ճարոն կը սպառնայ իր դիրքը խստացնել։ Քանի մը բարձրաստիճան ճարոնցի սպաներ այս պահուս Շանկայ կը գտնուին, մօտէն քննելու համար Զինաստանի զինուորական պատրաստութիւնները։

Քաղաքական կնճռոտութեանց և մասնաւորապէս ճարոնցիներուն Վայ-Հայ-Վայ նաւահանգիստին շեղելուն պատճառաւ, Հայնրիխ իշխան և գերմանական Տէօյչլանդ և կէֆէոն մարտանաւերը Հոնկ-Քոնկ պիտի մնան։»

—Նովոյէ Վրէմիա ռուս թերթը շինական խնդրին վրայ երկար յօդուած մը հրատարակելով՝ կարծիք կը յայտնէ թէ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի համար անընդունելի է Անգլիոյ հետ համաձայնութեան մը գալը առանց Գերմանիոյ մասնակցութեան։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Քանի մը օրէ ի վեր գերման օրաթերթերը անկախ յօդուածներ չեն հրատարակեր շինական գործերուն վրայ, այլ միայն կը գոհանան իրողութիւնները արձանագրելով և արտաքին մեկնութիւնները արտասպելով. այդ մեկնութեանց մեծ մասը հակառակական նկարագիր մը ունին։ Գլրլինի մէջ գտնուող ճարոնցիները գերման օրաթերթերուն այս ընթացքը կը վերագրեն սա պարագային թէ երբ Գերմանիա գրաւէ Շանթունկը, որ ժամանակի խնդիր մըն է միայն, ստիպուած է ուշ կամ կանուխ զարնուիլ Ռուսիոյ հետ, որուն նպատակն է Բէյքինի ծովեզրին միայն գերիշխանութիւն հաստատել։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Պիւլովի վերջին յայտարարութեան հանմամամբ՝ Գերմանիա շնորհը սահմանափակել ուրիշ պետութեանց առեւտրական ազատութիւնը։ Ոչ ոք, բաւ, իրաւունք ունի իր անկեղծութեան վրայ տարակուսելու, և Շանթունկի մէջ այլամերժ առանձնաշնորհումներուն գալով, Գերմանիա հաւանականաբար ուզի Ռուսիոյ հետ գործ պիտի ունենայ քան Անգլիոյ։

Պէրլինի կէս պաշտօնական թերթերը, որ ընդհանրապէս Անգլիան կը ներկայացնէին իբրեւ այն պետութիւնը՝ որ կը ջանայ իրեն համար կրակին շագանակներ դուրս քաշելու դրդել ուրիշները, հիմա կը յայտարարեն թէ Գերմանիա աշխարհի մէջ ամենէն խաղաղասէր պետութիւնն է, և թէ անկիւ-ռուսական պատերազմ մը մօտալուտ է։ Զոր օրինակ, Բոսֆ կըսէ. «Անգլիոյ և Ռուսիոյ սպառազինութիւնները, և ամէն պատահականութեանց առջեւ անոնց պատրաստութիւնները ցոյց կու տան թէ եւրոպական դիւանագէտներուն զլխաւոր գործը Մայրագոյն Ասիոյ մէջ է, ուր թէեւ հիմա տակաւին ծանր երկիւղի պատճառ մը չկայ, բայց այնքան հակառակ շահեր կան դէմ առ դէմ, որ կրնան ամբողջ Եւրոպայի առջեւ դժուարութիւններ յարուցանել։ Գերման կառավարութիւնը հանդարտորէն կը դիտէ քաղաքական կացութիւնը։ Գերմանիա պիտի պահէ իր ունեցածը. ուրիշին չի բաղձար, և հետեւաբար զօրութիւնն ապագայ ընդարձակութիւնը բացարձակ պաղարիւնով կրնայ տեսնել։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Ռուսական կառավարութիւնը բոլորովին Մայրագոյն Արեւելքի մէջ խորասուզուած, կը ջանայ հետզհետէ կէս մը սպառնալիքով, կէս մը հանդարտութեամբ առաջ քալել կեդրոնական Ասիոյ կողմը։ Կը փափաքի միևնոյն ատեն Անգլիոյ հետ գործերը բոլորովին դէշի չտանիլ. արդէն այս կէտը Պ. Բալֆուրի վերջին յայտարարութեան հանմամամբ՝ Գերմանիա շնորհը սահմանափակել ուրիշ պետութեանց առեւտրական ազատութիւնը։ Ոչ ոք, բաւ, իրաւունք ունի իր անկեղծութեան վրայ տարակուսելու, և Շանթունկի մէջ այլամերժ առանձնաշնորհումներուն գալով, Գերմանիա հաւանականաբար ուզի Ռուսիոյ հետ գործ պիտի ունենայ քան Անգլիոյ։

Պէրլինի կէս պաշտօնական թերթերը, որ ընդհանրապէս Անգլիան կը ներկայացնէին իբրեւ այն պետութիւնը՝ որ կը ջանայ իրեն համար կրակին շագանակներ դուրս քաշելու դրդել ուրիշները, հիմա կը յայտարարեն թէ Գերմանիա աշխարհի մէջ ամենէն խաղաղասէր պետութիւնն է, և թէ անկիւ-ռուսական պատերազմ մը մօտալուտ է։ Զոր օրինակ, Բոսֆ կըսէ. «Անգլիոյ և Ռուսիոյ սպառազինութիւնները, և ամէն պատահականութեանց առջեւ անոնց պատրաստութիւնները ցոյց կու տան թէ եւրոպական դիւանագէտներուն զլխաւոր գործը Մայրագոյն Ասիոյ մէջ է, ուր թէեւ հիմա տակաւին ծանր երկիւղի պատճառ մը չկայ, բայց այնքան հակառակ շահեր կան դէմ առ դէմ, որ կրնան ամբողջ Եւրոպայի առջեւ դժուարութիւններ յարուցանել։ Գերման կառավարութիւնը հանդարտորէն կը դիտէ քաղաքական կացութիւնը։ Գերմանիա պիտի պահէ իր ունեցածը. ուրիշին չի բաղձար, և հետեւաբար զօրութիւնն ապագայ ընդարձակութիւնը բացարձակ պաղարիւնով կրնայ տեսնել։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Ռուսական կառավարութիւնը բոլորովին Մայրագոյն Արեւելքի մէջ խորասուզուած, կը ջանայ հետզհետէ կէս մը սպառնալիքով, կէս մը հանդարտութեամբ առաջ քալել կեդրոնական Ասիոյ կողմը։ Կը փափաքի միևնոյն ատեն Անգլիոյ հետ գործերը բոլորովին դէշի չտանիլ. արդէն այս կէտը Պ. Բալֆուրի վերջին յայտարարութիւններէն ալ կ'երեւնար։ Բէրլինէ Լոյտ կ'ըսէ թէ հարկ չկայ ըսելու որ Անգլիա պատերազմական գրգռում բնաւ չուզեր, Ռուսիա ևս չուզեր բաժնուիլ իր աւանդական քաղաքականութենէն, որմէ մինչեւ հիմա գոհ մնացած է, այն է քայլ առ քայլ առաջ երթալ, առանց միևնոյն ատեն երկու քայլ մէկտեղ առնելու։ Վէրէնէր Այլէմայնէ Զայտոնէ «Անգլիոյ ամենադժուարին և վտանգաւոր կացութեան վրայ» խօսելով, կըսէ. «Հակառակ Ֆրանսացոց, բրիտանացիք չուտով որոշուն չեն տար, բայց անկասկած ցեղին յամառութիւնը, յարատեւութիւնը և ոգեւորութիւնը վտանգաւոր թշնամի մը կ'ընեն զինքը, անգամ մը որ ինքզինքը ժողովէ։ Բրիտանական դիւանագէտներուն նուազ չափաւոր լեզուն և անգլիական մամուլին պատերազմաշունչ շեշտերը շատ տարբերէ ի վեր երեք այսքան լուրջ չէին, և հաւանական կը նկատուի որ Ճարոն ուսումնուս պիտի կուտի Հին Անգլիոյ հետ, ի դեռեւ հանելու համար Ռուսական Հիւսիսային տրաբանութեան ծրագիրը Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ. ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ.—Սիալ է թէ Միացեալ Նահանգաց և Մեծ Բրիտանիոյ միջև կարգադրուած լմնցած է Ալասքայի սահմանագիծին դանձագիրը։

— Հասարակաց կարծիքը Բուսպայի խնդրին շատ կարեւորութիւն կու տայ նաև հիմա անկիւ-ամերիկեան նիզակակցութեան մը գաղափարին։ Որքան շատ են համակրողները, այնքան ալ ընդդիմախօսներ ունի այս գաղափարը։ Եթէ, կ'ըսեն ոմանք, Ամերիկա Անգլիոյ պէտք է նիզակակից Զիւնաստանի գործերուն համար, որպէս զի Անգլիա փոխարէն մեզի օգնէ Սպանիոյ դէմ, նախ ամօթ է մեզի պէտք է առաջ այդ տեսակ օգնութիւն մը խնդրել։ Ամերիկա կրնայ ընել ամէն 100 տարի առաջ ըրած մէկ հիւրը, երբ ազգը տակաւին իր մէջ բաժնուած էր և իր ներկայ զօրութեան մէկ մասը միայն ունէր, սակայն երեւակեալ մարդ հանեց ճակատամարտի դաշտերուն վրայ, և երեք երիկուն տղար ծախսեց։ Միացեալ Նահանգները իրենց շարժառիթներուն համար համակրութիւն և յարգանք միայն կը խնդրեն, և նիւթական օգնութիւն մը այս մասին գրեթէ նախատինք մըն է։ Երկրորդ, Միացեալ Նահանգները նիզակակցութիւն ծախսերու չեն։ Բայց երբ իրենց խնդիրը վիպէ անոր և իրենց շահերը պահանջեն, այն ատեն առատաւորէ, անպայման և անսահման կերպով կ'օգնեն Անգլիոյ։ Ծայրագոյն Արեւելքի ներկայ վիճակը կը յայտարի այս պարագային, և կառավարական Բրէս թերթը կը ջատագովէ այս գաղափարը մասնաւոր խմբագրականով մը։ «Երկու կացութիւն մրայն կրնանք երեւակայել որ անկիւ-ամերիկեան նիզակակցութիւն մը հաստատեն պատերազմի համար։ Նախ, եթէ մեզի զէմ եւրոպական պետութիւնք պատերազմելու ելլեն, երկրորդ, եթէ առնանք Մեծ Բրիտանիոյ դէմ ելլեն։ Այս երկու դէպքերուն իրաքանչիւրին մէջ պէտք է կազմել Երկուսրեակ Նիզակակցութիւնը, որպէս զի աշխարհի վրայ յարատեւ մնայ անկիւ-սաքսան ցեղին գերիշխանութիւնը։ Ուրիշ ոչ է պարագայի մէջ Երկուսրեակ Նիզակակցութիւնը հարկաւոր չէ, ոչ մեր ազգին ոչ Անգլիոյ համար. բայց եթէ պէտք ըլլայ որ Անգիլո-Սաքսան արդարութիւնը և վտանգը իրենց ազնուական տեղն վար չկենան, այո՛, պէտք է Անգլիոյ հետ նիզակակցինք և զինադրենք բոլոր պետութեանց յարձակումներուն, որոնք կ'արհամարհեն Մեծ Բրիտանիոյ և Միացեալ Նահանգաց սկզբունքները և օրէնսդրութիւնները։»

Ամերիկայի մամուլը միևնոյն լեզուն գործածած էր, երբ երկու տարի առաջ Թրանսվալի խնդրին առթիւ Գերմանիոյ կայսրը Անգլիոյ խրատեց։

—Տէպպ գիտել կուտայ որ, եթէ Մեծ Բրիտանիա միջամտէ բարեկամաբար արգիլելու համար սպանս ամերիկեան պատերազմ մը, ոչ միայն մարդասիրական այլ նաև առեւտրական շարժառիթներէ պիտի մղուի։

—Թոմ՝ միջազգային յարաբերութեանց ներկայ անկայուն տեսարանը քննելով, կը յայտայ որ Մ. Նահանգաց, Զինաստանի, և նաև Արեւմտեան Ափրիկէի մէջ, դիւանագիտութիւնը իր պարարքը պիտի կատարէ, և աշխարհի պիտի խնայէ պատերազմի մը անպատուութիւնը, որ անհարելի ոճիր մը պիտի ըլլայ ազգերու դէմ, և դար մը ետ պիտի տանի քաղաքակրթութիւնն և առաջդիմութեան գործը։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Նիւ Եորքէն կը հեռագրենմ՝ «Հեռգհետէ կասին կը մեծնան Մէյնի կորստեան առթիւ խմբագրուած տեղագրերն պարունակութեան և Մաք Քինլի նախագահին բռնելիք դիրքին վրայ հանրային կասկածները։ Անկարելի է ուրանալ թէ Մէյնի նաւապետին բռնած էր որ մարտանաւը խարսխ նետած է ականի մը վրայ, որ Հաւանայի ծովեզերքին կապուած էր, և միւս կողմէ չգիտցուիր թէ Մաք Քինլի պիտի բռնէ՞ այնպիսի ընթացք մը, որով անխուսափելի ըլլայ պատերազմ։ Այն տեղեակը, որ Մէյնի նաւապետին այդ կէտը խնայ տուած էր կանխաւ, արկածին հեւանքով մեռաւ է, և Մաք Քինլի նախագահն ալ մարդու մը բան չըսեր։ Վերջապէս կացութիւնը գրեթէ փոխուած չէ ասկէց 15 օր առաջուան կացութենէն։

Վաշինկթընի խորհրդարանին մէջ Պ. Տէյ հերքեց թէ Մարտիսի Միացեալ Նահանգաց դեսպան զօր. Ռուսփորտ ծանուցած ըլլայ սպանիական կառավարութեան թէ Մաք Քինլի նախագահ Պատգամագիր մը ուղղելով Հաւաժ ղղովին, պիտի յայտարարէ որ Միացեալ Նահանգները կը ճանչնան Ռուպայի անկախութիւնը։

Տակաւին որոշ բան մը չգիտցուիր թէ Վաշինկթընի կառավարութիւնը մտադիր է գնել այն երկու զրահաւորները, որոնք Ճարոնի հաշուին կը շինուին Ֆիլատէլֆիոյ և Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ։ Ճարոն հիմա ինք պէտք ունի արդէն մարտանաւերու, հետեւաբար կը կարծուի թէ Միացեալ Նահանգները այդ մասին բան մը չեն կրնար ընել։ Ծովային գործոց նախարար Պ. Լոնկ հերքեց թէ շինական ջուրերը զանուած ամերիկեան մարտանաւերը Փիլիպպինեան կղզիները երթալու հրաման առած են։

Կ'ըսուի որ, եթէ Մէյնի տեղեկագրէն յայտնուի թէ մարտանաւին պայթման պատճառը արտաքին է (ինչպէս կ'ըսուի թէ արտաքին է), Մաք Քինլի նախագահ այդ խնդիրը Բուսպայի խնդրին հետ միևնոյն պիտի համարի, հետեւաբար կանխահաս է թէ նախագահը Բուսպայի նախութեան համար ի մտոյ պատգամագիր մը պիտի ուղղէ համաժողովին։ Ամերիկայի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը ըսած է, որ, եթէ տեղեկագրին ընթերցմանը հասկցուի թէ պայթման պատճառը արտաքին է, Մաք Քինլի նախագահ առաջնորդ մը պիտի պահանջէ Սպանիայէն և միևնոյն ատեն Բուսպայի անկախութիւնը, պայմանաւ որ Բուսպայի վճարեն Բուսպայի պարտքին մէկ մասը և Միացեալ Նահանգներն ալ երաշխաւորեն այդ վճարումը։

Ծովազօրքերու պաշտպանութեան գործը աւարտած է, հրամաններ արուած են անոնց համար հարկ եղած զինուորները հաւաքելու եւ զետեղելու։

—Պ. Բոլֆ տը Պառնապ, Վաշինկթընի սպանիական նորընտիր դեսպանը, իր յանձնարարագրերը ներկայացուց շաբաթ օր Պ. Մաք Քինլիի։ Ընդունելութիւնը խիստ սիրալիր եղած է։ Սպանիոյ դեսպանը ըստ թէ իր պաշտօնին զբաղաւոր նպատակն կը բոլոր կարելի եղած ճիգերը ընել՝ երկու երկիրներուն բարեկամական յարաբերութիւնները պահպանելու համար, և կը յուսար որ պիտի յաջողի նախագահին գործակցութեամբ։ Այս վերջինը պատասխանեց թէ իր և իր կառավարութեան ջանքն է միևնոյն նպատակին հասնիլ, և փափաք յայտնեց որ Սպանիա և սպանիացի ժողովուրդը կարենան վայելել խաղաղութեան և բարգաւաճման բարիքները։ Պ. Բոլֆ տը Պառնապ տեսակցութեան մը մէջ յայտարարեց որ վստահ է թէ Միացեալ Նահանգները պատերազմ չեն ուզեր, ինչպէս նաև Սպանիա։

—Ամերիկեան բանակին սպայակոյտին զօր. Մէլիթ Ատլանտեանի բոլոր ծովեզերքները վերջերս կատարած քննութեան տեղեկագիրը ներկայացնելով, կը յայտարարէ թէ ղերքներուն պաշտպանութիւնը ապահովուած է, և զօրքերը չալ ժամն մէջ դնելու պատրաստութիւնները առաջ տարուած են։ Պատերազմական նախարարութիւնը Հարաւի երկաթուղիներու վարչութիւններէն հեռագիր ստացաւ, որոնք կ'ըսեն թէ կարող են քիչ օրուան մէջ 70,000 զօրք և ռազմամթերք փոխադրել ծովեզերքին զանազան կէտերուն վրայ։ Զօրքերու համախմբման ընդհանուր կեդրոնն է Ամբոսթա (Ժէորժիա), ուր կը կազմակերպուին ուղեկիցներուն և ռազմամթերքներուն մեծ մթերքանոցները։ Օրէկոն մարտանաւը՝ որ Սան-Ֆրանչիսկո կը գտնուէր, հրաման ընդունեց Խաղաղական եղերքները պատրաստ մը կատարելու։

—Անցեալ շաբաթ Մարտիսի ամերիկեան դեսպան զօր. Ռուսփորտ յուզարկաւորութեան հանդէսի մը դառնալով կռանքն ի՛նչ և ազգասիրութիւն ոգորմութիւն բաշխեց։ Իրեն հակառակ ոչ է ցոյց չեղաւ։

ՎԻՆՀԷԼՄ Բ.— Կայսրը այս ամուսնութեան 25ին Պրէմ երթալով, անոյշ նաև պիտի նստի Նորվեկիոյ ծովեզերքները երկայն պտոյտ մը կատարելու համար։

ԶԻՆԱԿՈՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Զանազան պատմառներով, որոնք բնաւ քաղաքական չեն, ժամանակ մը պիտի յետաձգուի շինական փոխառութիւնը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Անկիւ-ֆրանսական յարաբերութեանց մասին, Պ. տը Բոհլսանան կը պատասխանէ Թոնի մէջ անգլիական մամուլին գէշ լեզուն, որ պատերազմի ուրուականը կը շարժէ. «Իր ուժն ու պատասխանատուութիւնը գիտցող մամուլի մը պարտաւորութեանց և ուանդութեանց բան մը այնքան անհամաձայն չէ՝ որքան պատերազմի ուրուականը շարժելու սովորութիւնը։ Շատ դիւրին, միանգամայն շատ վտանգաւոր է այդ նկարագրութեան սպառնալիքներով մեր փատերը զօրացնել։»

ՏՐ. ՆԱՆՋԷՆ.— Նշանաւոր բեւեռախոյզը, որ ժամանակ մը ի վեր բանախօսութիւններ կ'արտասանէր Լոնտոնի մէջ իր զիտական նիւթերուն վրայ, յանկարծ մեկնեցաւ Անգլիոյ մայրաքաղաքէն իր հիւանդ զաւկին քով երթալու համար։

ԲՈՒԴԱՊԷՍԻ ՄԷՋ.—Պոլնայոյի պատնէշը զինուորները և մէկ ասնապետը մինչեւ վերջ դիմադրեցին հարիւրաւոր թշնամիներու, որոնցմէ երկուքն ալ գերի բռնեցին։ Մանիլայէն օգնութիւն հասաւ իրենց, ասկէց զատ սպանիական կառավարութիւնը պիտի վարձատրէ այդ լակեդեմոնեան չոկատին քաջարի ընթացքը։

ՊՈՄՊԱՅԻ ՄԻՋԱԴԵՊԻՆ ԱՌԹԻՒ.— Լոնտոնի հնդկական գործերուն պաշտօնատունը մարտ 11 թուականով հեռեւեալ հեռագիրը ստացաւ. «Անկարգութիւնները երբ սաստկացան, ստիպուեցանք ոստիկանութեան ուժին դիմել, որ կրակ բրաւ։ Հիւանդ կնոջ բնակարանին ասջեւն ամբոխը ցրուեցաւ, բայց ուրիշ հիւանդանոցի մը վրայ յարձակեցաւ, որ սակայն զինուորներու միջոցաւ ազատեցաւ։ Մասնաւորապէս եւրոպացիներուն վրայ էր յարձակումը։ Զորեքշաբթի կէս օրէն ի վեր նոր անկարգութիւններ պատահած չեն։ Անկարգութեանց մէջ սպանուեցան երկու զինուորներ։ Ոստիկան մը ծանրապէս վիրաւորուած։ Քաղաքաբնակութեան քանիներն ալ զիրաւորուած։ Բաղաքապետութեան ոստիկաններ ծանրապէս վիրաւորուած, 13 եւրոպայի և 5 բնիկ ոստիկաններ թեթեւ կերպով վիրաւորուած։ Հասարակ ժողովրդէն 17 հոգի մեռաւած և սաստիկ զանգոծուած, որոնց մէջ կայ մէկ հիւանդասակ կին։ Ցարձակողներէն թը հոգի սպաննուեցան, 22 հոգի առաւել կամ նուազ մեռաւած, 109 հոգի ձերբակալուած։ Շատ ջանցինք քաղցրութեամբ վարուիլ, օգուտ չըրաւ։ Հնդիկները և Մահմետականները երկիրը ընդ ի վեր սկսած են իրենց խանութները զոցել, իբրեւ բողոք մը տարողասպահական միջոցներուն դէմ։ Շատ զործաւորներ և կառապաններ տակաւին չեն աշխատիր։

Վիրաւորուող հիւանդասակ կնոջ տունն է Շիհան. թեթեւապէս վիրաւորուած։»

ԲՈՒԴԱՊԷՍԻ ԱՂԻՍԱՄԲՆԵՐԸ.— Հավանայէն կը հեռագրեն մարտ 13 թուականով. «Սպասամարդներ օրը հանեցին փոքրիկ փաստաղի մը Մանիթարտար գաւառին մէջ։ Անձի կորուստ չկայ։

ՀԱԿԱՀԷՔՈՒԹԻՒՆ.—Ամերիկայ Հակահրեայ թերթին մէջ հրատարակուած յօդուածի մը հետեւանքով, սուսերամարտ մը տեղի ունեցաւ այդ օրագրին տնօրէն Պ. Ռիֆիսի և Մուսթաֆա քաղաքին քաղաքապետ Պ. Բատլի մէջտեղ։ Այս վերջինը ազդրէն վիրաւորուեցաւ. Պ Ռիֆիս թեթեւ հարուած մը ընդունեց ձախ թեւին վրայ։

ԻՏԱԼԻԱ.—Խորհրդարանին տէրն կուսակցութեանց վերաբերող հարիւր վաթսուն երեսփոխաններ Մարտ 12ին խորհրդարանին մէջ սրահին մէջ հաւաքուելով, որոշեցին պահանջել որ ԳԵ.ն սկսեալ վիճաբանութեան դրուին չենքերու եւ շարժուն հարստութեան տուրքերուն վերաքննութեան օրինագիծերը։ Ասոնք տարիէ մը ի վեր խորհրդարանին մատուցուած են, բայց նախարարութիւնը նկատելով որ անոնց գործադրութեամբ գանձը տասը միլիոն հաստոյթ կը կորսընցնէ, յարմար դատած է անոնց վիճաբանութիւնը յետաձգել։ Սակայն հասարակաց կարծիքին ճնշման տեղի պիտի տայ, վասն զի անարդարութիւն է որ բաղմութիւն մարդիկ ստիպուած ըլլան տուրք վճարել իրենց չունեցած կալուածներուն համար։

—Կ'ըսուի թէ Բոմա թերթին խմբագրատեղը մենամարտի հրաւիրած է Պ. Մաքզոն, որ վերջերս մենամարտի մէջ սպաննեց հռչակաւոր Քաղաքթիին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՋԷՆ.— Մանչի նաւարանը հրաման ընդունեց 15 օրուան առաջնայնահական պատրաստ մը կատարել «առանց ոչ և նաւահանգիստի մօտենալու»։ Մեր կողմէն, Ճիպրոյսմարէն կը հեռագրուի թէ նաւատորմիղը հոն հասած է և հնար հրահանգներու կըսպասէ։»

ՎԻԵԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.— Նիսի մէջ ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է թագուհին ընդունելու համար։ Քանի մը օրէ ի վեր անոր մասնաւոր ծառաները որոնց մէջ հնդիկներ ալ կան, հոն հասնելով սկսած են իրենց տեղերը չարել կարասիները, ՏԷրմակզնները և սեղանի սպասները, ընդ ամէնը հարիւր անուն։ Անգլիայէն մասնաւորապէս բերուած սենեկապն ալ իր տեղը դրին։ Նիսի նշանաւոր բնակիչներէն հայտնի՝ զարդարեստական նկարները կը զարդարեն ընդունելութեան մեծ սրահը, մասնաւոր սրահը եւ ճաշարանը։ Բէնինա հիւրանոցին աջ թեւը, որ թագուհիին յատկացուած է, հիւրանոցին միւս մասերէն անջատ, կը պարունակէ մատուռ մը, պարտէզ մը եւ եօթանասուն սենեակ։ Արդէն Նիս հասած են Թոմսը՝ թագուհիին ծերունի և հաւատարիմ մենկալուիկը, որ անոր կը ծառայէ երեսուն տարիէ ի վեր և ուրիշ ուելի համեստ ծառայ մը, եգիպտացի էշը, որ ամէն առաւօտ կը քաշէ թագուհիին կառքը հիւրանոցին պարտէզներուն մէջ։

ՖՐԱՆՍԱ.— Ռան և Լուան գետին ջրանցքներուն շինութիւնը փոխանցելու համար, երկրագործական ընկերութիւններ Բարլիզի մէջ նիստեր ընելով, կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն այս կարեւոր կէտին վրայ։ Մասնաւոր պատասխանատուութիւններ կը դնեն հանրագուտ շինութեանց նախարարին, որ խոստացաւ հարկ եղած վարիչը յանձնել ճարտարագէտներուն։

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՂՕԹՔ ԵՒ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ.—Վաշինկթընի թերթերէն մէկը հետեւեալ խիստ հետաքրքրաշարժ դէպքը կը պատմէ, որ տեղի ունեցած է Սանսալվատորի հանրապետութեան Բասթանա գաւառին մէջ։ Ագարակատէրերը աղօթքներով ու թափորներով շրջած դաշտերնուն երկինքէն անձրեւ հայցելէ ձանձրացած՝ յայտարարեցին որ եթէ ութ օրուան մէջ անձրեւ չի գար երկինքէն, ոչ օք ներկայ պիտի ըլլար եկեղեցական արարողութեանց. եթէ 16 օրէն ալ չի գար, եկեղեցիները և կըրօնքի սպասները պիտի ջնջուէին, և վերջապէս եթէ 24 օրէն անձրեւը դարձեալ յամառէր չէջնալու երկինքէն, բոլոր քահանաները, կրօնաւորները պիտի զլխատուէին և արտօնութիւն պիտի տրուէր զանց առնելու աստուածային հրամանները և եկեղեցական պատուէրները։ Բայց զարմանալի զուգադիպութեամբ, այդ տարօրինակ յայտարարութենէն չորս օր ետքը յորդառատ անձրեւ մը եկաւ,

պաշտօնէ գաղրեցուց Լէպլուա փաստաբանը։

—Գերմանացի մը՝ որ իբր լրտես կը կասկածուէր, Ֆրանսայի սահմանագլուխը անցած բլալով անդէն գործաւորներու կողմէ, Ֆրանսացի մարսաղէտերը սպառնացան կրակ բնել անոնց վրայ, և անոնք ալ ազատ թողուցին մարդը։

—Այսօր, նախարարական ժողովին մէջ Պ. Հանօթօ ապահով տեղեկութիւններ տուաւ Սահմանագլխի միջադէպին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ — Լորտ Սալզպէրի հիւանդ ըլլալուն, բժիշկները օդափոխութիւն մը պատուիրած ըլլալով, Ֆրանսայի հարաւային կողմը պիտի երթայ։ Լորտ Սալզպէրի հրաժարելու մտադրութիւն ունենալուն լուրը կը հերքուի։

—Զինական փոխառութիւնը հաւանականաբար առաջիկայ երկուշաբթի օրը հրապարակ պիտի հանուի։

ՎԱՇԻՆԳԹՈՆ.—Մովային գործոց նախարարութիւնը որոշեց կատարելապէս ամրապնդել Բորթուկալ կղզիները, որոնք Ազորիտան կղզիներու հարաւային և Գուատալուպի արևմտեան մասին հիւսիսային կողմը կը գտնուին ու կրնան պատերազմի ատեն ծովային գործողութեանց խարիսխ ծառայել։

—Եոհանէսպուրկէն հասած հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ Պ. Պարնարդոյի ընկերակիցը Պ. Վէրֆ Ժօէլ, սպաննուեր է այդ քաղքին մէջ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Մարտ. — Ֆրանսուա-Ժոզէֆ կայսրը Թէրեզիէ չպիտի մեկնի, այլ Վիեննա պիտի մնայ, կառավարութեան ուժ տալու համար։

—Ֆէրտինանտ իշխան առաջիկայ Մայիս 15է միջոցին Ս Բեղրսպուրգ պիտի երթայ։

ԲԵՐԼԻՆ.— 1848 Մարտ 15ին տօնը կատարուեցաւ բոլոր Հունգարիոյ մէջ մեծ խանդավառութեամբ և աշակցութեամբ հունգարացի գրական, քաղաքական գրախաւոր անձնաւորութեանց։ Ընկերվարականք միջամտեցին ազգակից ազգակցութիւններ ըրին։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հավանայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մէնէրս յաջաւորակը այսօր Հավանայէն մեկնեցաւ, Մէյնի արկածին քննիչ յանձնաժողովին անգամները տանելու համար։ Մէնէրս Բի Ուէսթ գնաց ուղղակի։

Բիլ.—Վէյ+Խորչաս-Լոռ-է և Հէրրեա յանձնակարները իրենց փորձերը պիտի ընեն։ Երկու նաւերը Օլիսատի վերջերը Մայրգոյն Արևելք պիտի մեկնին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՕՐՏՈՒԻ ՔԱՀԱՆԱՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը իր ներկայութեան կանչած է Օրտուի քահանան որ սուս բուս իր անցգիրը պատրաստելու վրայ էր։

Այս առթիւ մեր սոյդ աղբիւրներէն քաղած տեղեկութեանց նայելով Պատրիարքարանը երբեք անմեղ չէ ճանչցած Օրտուի քահանան. ընդհակառակը, միայն այս անդամուան համար, պատժի թեթեւացում մը ընելու կարծիք մը յայտնուեր է և այս նկատումով՝ արտօնուեր է վերադառնալ ո՛չ թէ Օրտու, այլ իր ծննդավայրը եղող գիւղը, որ Օրտուի շրջակաները կը գտնուի։

Կը յուսանք որ յայտնուած բուռն գանգատներուն հանդէպ Ս. Պատրիարքը կը հաճի յետաձգել տալ այս վերադարձը, որ ներկայ պարագաներուն մէջ բոլորովին անպատեհ պիտի ըլլայ։

Կը յուսանք նաև որ Ն. Սրբազնութիւնը մեծագոյն վրդովումներու առաջքը պիտի առնէ ապաշխարութեան համար ուրիշ յարմար տեղ մը նշանակելով այս մարդուն։

Հիւանդանոցի վարչական Յանձնաժողովը և Տիկնանց Խնամակալութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեան տակ նիստ ընելով եօրեկ կարեւոր որոշում մը տուին, յուսանք թէ իր օգուտները պիտի ունայ Հիւանդանոցի մէջ տեսնուած անկանոնութիւնը բառնալու համար։

Այսուհետեւ ներքին մատակարարութիւնը, կերակուրներու պատրաստութիւնը, հանդերձեղէններու մաքրութիւնը, և կարգապահութիւնը միայն Տիկնանց Խնամակալութեան հսկողութեան յանձնուած է։ Խնկվարչական Յանձնաժողովը Հաստատութեան արտաքին ու դրամական հոգերովը պիտի զբաղի։

Այս աշխատութեան բաժանումը օգտակար կը դատենք մենք ալ։

Հարկ եղած ատեն վարչական Յանձնաժողովը և Տիկնանց Խնամակալութիւնը խառն նիստ պիտի կազմեն Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։

Այս կերպով Ս. Պատրիարք Հայրը ազատ ուղղակի իր հսկողութեան տակ կ'առնէ այս Հաստատութիւնը։

Այս նատին մէջ, ուր Տէր։ Խորան անձեան ալ ներկայ էր, Հաստատութեան նիւթական անձկութեան դարման տանելու համար նոր միջոցներ ձեռք առնուած են։

—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ երէկ իր բնակարանին մէջ Ազգ. Հիւանդանոցի Վարչական Յանձնաժողովին և Տիկնանց Խնամակալութեան խառն նստին նախագահելով Ազգ. Պատրիարքարան չկրցաւ երթալ։

—Միհրան էֆ. Արիկեան ասկէ առաջ գրութիւն մը ուղղելով Հիւանդանոցի Վարչական Յանձնաժողովին, առաջարկած էր որ Հիւանդանոցի գրասենեակին մէջ 4-5 աստիճան ծաղկեպակներ պատրաստուելով, յուզարկաւորութեանց առթիւ երբ նուէր մը ըլլայ Հիւանդանոցին, այդ ծաղկեպակներէն հատ մը զրկուի նուիրատուին անուամբ. ասով ամէն անհատ սիրայօժար Հիւանդանոցին պիտի նուիրէ դուսար մը երբ ուզէ ծաղկեպակի մը գրուիլը իր ծանօթ մէկ ննջեցեալին դագաղին վրայ։

Կը լսենք թէ այս առաջարկութիւնը ընդունուեր է Վարչական Յանձնաժողովին կողմէ և որոշուեր է գործադրութեան դնել։

—Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր Մայր-եկեղեցիին մէջ Մեծ Պահքի առթիւ կը խօսի իր առաջին քարոզը կանոնց համար։

—Ռոտոսթոյի Նորընտիր Առաջնորդ Յուսէփ Ծ. Վ. Այվազեան Ղալաթիոյ կեդր. վարժարանի կրօնի առաջնայ ուսուցիչ կարգուած է։

—Ուսումն. Խորհուրդը իր վաղուան նստին մէջ կրթական տեսուչներու ամսականներուն դանձման մասին՝ Տետեսական Խորհրդին հետ խորհրդակցութեան մը ելնը, պիտի կատարէ միակ կրթական Տեսչի մը ընտրութիւնը։

Նոր կրթական տեսուչը իր բոլոր ժամերը պիտի նուիրէ այդ գործին։

—Տքթ. Մանուէլ պէյ Իսթիւճեան «Առողջապահութիւն վարժարանաց» անուն դասագիրք մը պատրաստած և Ուսումն. Խորհրդին հաստատութեանը ներկայացուցած ըլլալով, դասագիրքերու Նախաքննիչ Յանձնաժողովին նկատողութեան յանձնուեցաւ։

Տքթ. Իսթիւճեան ծանօթ է իբր հրապարակագիր և երկար ժամանակ խմբագիր եղած է Կիլիկիոյ, ուր հրատարակած է առողջապահական իրազեկներու վրայ բազմաթիւ յօդուածներ. այդ ճիգը մեր մէջ մշակոյթներուն առաջիններէն և ամէնէն յարատեւը եղած է։

—Կը յիշուի թէ Դաւդիւլի Միխիթարեան վարժարանի մէջ Ազգ. Ս. Ցակոբայ և հայ-հռովմէականաց որբանոցներու ի նպաստ թատերական հանդէս մը տրուեցաւ։

Մխիթարեան վարժարանի Տեսուչ Վեր. Մեսրոպ Վ. Սահակեան նախընթաց օր անձամբ Ս. Ցակոբայ Որբանոցը երթալով, այցելից հասատուութեան բոլոր յարկերը, և որբանոցին բաժնին ընկած 2170 ղրշ. ը յանձնեց տեսուչ Մալաթեան էֆէնտիին։

—Շապին-Դարահիսարի առաջն. Տեղապահ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. վաղը Քաղաք ժողովին իր հրաժեշտի ողջոյնը տալէ յետոյ, աւստրիական Մէնէրէ յոգեւնաւով պիտի մեկնի իր պաշտօնատեղին։

—Ասկէ առաջ Ռոտոսթոյէն հանրագրութիւն մը հասած էր Ս. Պատրիարք Հօր, որով տեղացիք կրթական գործին անկեալ վիճակէն կը դանդատէին. Ն. Սրբազնութիւնը այդ հանրագիրը ղրկեց Ուսումն. Խորհրդին հարկ եղածը գործադրելու համար։ Ուսումն. Խորհուրդն ալ որոշեց որ Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Յուսէփ Ծ. Վրդ. իր պաշտօնատեղին երթալէ յետոյ հարկ եղած կարգադրութիւնը ընէ։

Այս անդամ Տքթ. Նէվրուզեան էֆ., որ Ռոտոսթոյի հայ հասարակութեան ամէնէն գործունեայ և համակրելի անձնաւորութիւններէն մէկն է, այս խնդրին վրայ ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկելով Ս. Պատրիարք Հօր կը յայտնէ թէ՝ թէև հինգ հոգիէ բաղկացեալ հոգաբարձութիւն մը կազմուած է կրթական գործին հոգ տանելու համար, սակայն ասոր դէմ ալ հակառակութիւնները այն ատեանն բազմացած են որ կը վախցուի թէ Ռոտոսթոյի ազգ. վարժարանները բոլորովին փակուին։ Ս. Պատրիարք Հայրը այս գրութիւնն ալ յղեց Ուսումնական խորհրդին։

Ցաւալի է որ Ուսումնական խորհուրդը այս խնդիրը լուրջ նկատողութեան կառնէ և անմիջական տնօրէնութիւն մը կ'ընէ այս մասին։

—Մաքրիկլիղի վարժարանին ինըպատ վիճակահանութիւն մը կազմակերպուած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը երկ ձեռնհաս մարմնին թագրիր մը գրեց, օրինական ձեւակերպութեանց կատարման համար։

—Փետր. 14ին Թիֆլիզի Ներսէսեան դպրոցը կատարեր է իր տարեկան հանդէսը, որ տեղի կ'ունենայ միշտ Ներսէս Ե. Կաթողիկոսի մահուան տարեդարձին (1857)։ Այս առթիւ Պ. Ալեքսանդր Երիցեանց, ծանօթ հայ բանաստեղծը, հրատարակած է իր Պոռոնդէան 75 ամեայ գրագրութեան Ներսէսեան դպրոցի (1824—1898) անուն երկը։

—Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի հայ լեզուի ուսուցիչ Սմբատ Շահազիզեան, 35 տարի ուսուցչական պաշտօն վարելէ հետը, անցած տարի խոզած էր իր պաշտօնը, ծերութեան պատճառաւ։ Իր աշակերտներէն ոմանք մօտերս պիտի հրատարակեն իր անուան նուիրուած հաւաքածոյ մը, որ պիտի պարունակէ դիմումներաբար իր աշակերտներուն գրուածները։ Նոյնպէս որոշած են Սմբատ Շահազիզեանի անուան գրադարան մը բանալ իր ծննդավայրը, Աշտարակ գիւղին մէջ։

—Պրուսայէն կը գրեն մեզ.

Փաստաբան Յակոբ էֆ. Նազեան փետր. 26ին մեռաւ հոս 56 տարեկան։

Նազեան էֆ. Կալաթա-Սէրայի իրաւագիտական վարժարանին նախկին լեր-ջանաւարտներէն է և իբր փաստաբան ունեցած է փայլուն ապագայ։ Եղած է Թաղ. Խորհրդի և Պրուսայի դաւառ. Ծրեա. ժողովի ատենապետ։ Հանգուցեալը Պրուսայի մէջ բարի և օգտակար մարդու համբաւ կը վայելէր։

ՄԵՐ ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿԸ

Մեր վերջին նկարհանուկը 20է չափ լուծող ունեցաւ։ Առաջինն է՝ Պ. Զարեհ Մոմճեան, որուն ինդրանքին համաձայն մէկ ամսուան թերթ կը ղրկենք այսօրուընէ Խասլիւղի Դպրոցական Որբանոցին։

Հանելուկին լուծումն էր.

Խելացի մանուկը
հաբատո-ին է իր հոր համար

Վաղուան թուով միւս լուծողներուն անունները և նկարհանուկին բացատրութիւնը պիտի հրատարակենք։

Գեղջկան հուրներ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Հիւպատոսական գործերու դիւանին քննիչ Կրաչեանի էֆ.ի Իւլայի Ա. ատենեան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Թեսալոյ կայս. բանակին թնդանօթաձիգներու զօրաբաժնին 9րդ կանոնաւոր գնդապետ Օսման և 16րդ զունդին տեղակալ Բաշիտ պէյերուն Գ. կարգի Մէճիտիէ, Ազահովութեան մեդալին անօրէն Սուլեյման էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանիէ, Լիբանանի ոստիկանութեան գումսերներէն Իպրահիմ Միմիթաղ էֆ.ի Լիւյագաթի արծաթի շքադրամ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑՈՒՄ

Սելիպ կառավարութիւնը կայս. Պալատին Ամէտիի գիւանին քարտուղար Նազիֆ Սրուրի պէյի Թէոդոսի Բ. պատուանշանը նուիրած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՅԱՏ

ՀԱՐՍԱՆԻՔ. — Այսօր Եըլտըզի կայս. Պալատին մէջ տեղի պիտի ունենայ Վեհ. Սուլթանին ազգական Բարձր. Նայիմէ սուլթանի ամուսնութիւնը կայս. Պալատին մաշալատ Բարձր. Օսման բաշայի որդւոյն և կայս. Միկնապակ Մէհմէտ Բէյմպէյտտին բաշայի հետ։ Գալ հինգշաբթի ալ տեղի պիտի ունենան հարսնիքի խրախճանութիւնները։ Վեհ. Սուլթանին բոլոր հաւատարիմ հպատակները սրտաբուխ մաղթանքներ կ'ընեն այս բարեբաղդ ամուսնութեան առթիւ։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ. —Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Իտալիոյ Ումբերթօ թագաւորին իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Հոլանդական դեսպան Պառոն վանտեր Սթալ և դեսպանուհին Դշ. գիշեր հացկերոյթ մը տուին, որուն հրաւիրուած էին Անգիոյ դեսպանը և Լէյտի Գըրրի, Իտալիոյ դեսպանը և դեսպանուհին, Ֆրանս. դեսպան Պ. Բամպոն, սպանիական դեսպան Պ. տի Բամբօ Սակրատօ և ուրիշներ։

ԹՈՒՐԲԻՆ ԵՒ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼ.— Վաղը որ կամայի առաջին անդամ Բարեյուսոյ Գլուխի ճամբով Հնդկաստան երած ճամբորդութեան 400րդ տարեդարձին առթիւ Լիզպոնայի մէջ մեծ հանդէսներ պիտի կատարուին։ Օսմ. կառավարութիւնը պաշտօնապէս հրաւիրուեցաւ մասնակցիլ այդ հանդէսներուն և որոշել կանխաւ այն նաւերը որ պէտք է դրկուին Բորթուկալի ջուրերը։

ԳԵՐՄԱՆՊԱՆԵՐԸ ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ. Ֆրանֆֆորթէրը Զայրոնվ կ'իմանայ թէ Պավերիոյ բանակին հեծելազօրքերու հրաւիրապետներէն վոն Շեթէբին դեր-գնդապետ աստիճանով օսմ. բանակին ծառայութեան մէջ պիտի մտնէ։ Կայս. Իրատէն տրուած է արդէն այդ մասին։

ԹՈՒՐԲԵՒՀԵՂԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան հեղէն Ա. պատուիրակ Պ. Սթէֆանու երէկ առաւ Պոլիս դարձաւ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ և Յունաստանի միջև հեռագրական հաղորդակցութիւնները հաստատուեցան դարձեալ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Թեսալիոյ կայս. բանակին ընդհ. հրամանատար Լտհէմ բաշա Մարտ 4 թուականով հեռագիր մը ուղղելով Կայս. Պալատ կը յայտնէ թէ օսմ. բանակին առողջական վիճակը գոհացուցիչ է և հիւանդութիւնները դնուորներու թիւին հետ բաղդատելով շատ նուազած է։

ՊԱԼԿԲԷՍԷՐԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԵՐՁ.—Պիղատիէ ժողովուրդը, Պալքէսէրի յունաց մետրապոլիտին փոխան։ դը, հայոց առաջնորդական տեղապահը չնորհաւորական ուղերձներ ղրկած են Կայս. Պալատ, Պալքէսէրի երկրաշարժի արկածեալներու նկատմամբ ցոյց տրուած Կայս. հոգածութեան և չնորհներուն համար։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐԸ. — Գիրքերու, լրագիրներու և ուրիշ ամէն տեսակ տպագրութեանց համար գործածուած տառերը կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու և միւս կողմանէ Գեղարուեստներու վարժարանին մէջ գիր ձուլելու արհեստը նոր դրութեամբ կատարելագործելու համար, որոշուեցաւ գտնուած բոլոր գիրի ձուլարանները և ձուլիչները գեղարուեստներու վարժարանը փոխադրել։ քանի մը օրէ ի վեր ձեռք դարնուած է այս որոշումին գործադրութեան։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Էրզրումի նախորդ կուսակալ Հազրը բաշա ժամանակէ մը ի վեր անկոգի կը ծառայէ, երէկ թիկնապահ մը ղրկելով բարեհաճեցաւ որպսութիւնը հարցնել հիւանդին։

ՍՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Աշիրէթներու վարժարանին աշակերտներէն 12 հոգի, որ Միւլթէյէ վարժարանին մէջ ուսումնին լրացնելով վկայական ստացած են, իրենց երկիրը պիտի ղրկուին և կուսակալութեանց մէջ պաշտօնի պիտի կոչուին 1000-ական ղրուշ ամսականով։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ.—Կայս. Իրատէով վերջին պատերազմին առթիւ մեռնող ձեռլալ և Ապտիլ Լիզ բաշաներուն ընտանիքներուն բացի պինուորական հանգստեան սնտուկի թոշակէն, Եվմական Դանձէն ալ բացառիկ ամսաթոշակներ յատկացուեցան։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԴԱՆՁԻՆ 1314 տարուան ընդհ. հաշուեկշիռը պատրաստուելու վրայ է և քիչ ատենէն ձեռնհաս պաշտօնատան պիտի յանձուի։

ՍՏԱՆՍՑԻ և Պրուսայի նորընտիր կուսակալները Պահրի բաշա և Էնիս բաշա այսօր իրենց պաշտօնատեղիները կը մեկնին։

ՍՅԻՐՈՆԻ ՀՈՒՆՁԲԻ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ վերջին ցուրտերը մեծ վնասներ տուած են ափիոնի հունձքերուն։ այս պատճառաւ ափիոնի հրապարակը մեծ ոգեւորութեան մէջ է։ Բանի մը օրուան մէջ 152 կողով ամէն տեսակէ ափիոն ծախուեցաւ։

ԳԱՐԹԱԼ-ԵԱԳԱՃԸԳ ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.—Երկաթուղիի երկրաչափ Պ. Ֆիւա Գարթալէն Եագաճըգ առանց քիլոմեդրական երաշխաւորութեան երկաթուղի մը չինելու արտօնութիւն խնդրած էր։ Հարցուցուա չինութեանց Նախարարութիւնը նկատելով այդ տեսակ երկաթուղիի մը առաւելութիւնները և նկատելով որ Պ. Ֆիւա կ'ընդունի 99 տարուան տեղ կառավարութեան առաջարկած 40 տարուան պայմանաժամը և դեռ ուրիշ կարգ մը պայմանները, որոշեց արտօնել այդ երկաթուղիին չինութիւնը և այդ մասին հարկ եղած թուղթերը Բ. Դուռը ղրկեց։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Քաղաքային հանգստեան սնտուկի վարչութիւնը փետրվար ամսականը վճարեց բոլոր օրբերուն, այրիներուն և հանգստեան կոչուած պաշտօնեաներուն։

ԶՈՆԿՈՒԼԱՔ.—Դասթէմունիի կուսակալութիւնը կրած է Բ. Դրան որ Համիտիէ գաւառակին կեդրոնը Զանկոլտաք փոխադրուի, որ նոր չինուած քարափին, նաւահանգիստին և իր հանքերուն չնորհիւ կարեւորութիւն ստացած է։

ՀԱՍՈՑԹԻ ԱՂԲԻՒՐ.—Պոսնայը Մուսթաֆա էֆ. անուն անձ մը ծրագիր մը տուած է Հանր. Պարտքի վարչութեան, որուն մէջ տարեկան 10,000 ոսկիի նոր հասոյթ մը կ'ապահովէ։

ԿԱԶԻՆԻ ԾԱՌ.—Տրապիզոնի կուսակալին որդին Բեազիմ պէյ 2500 կազինի տունկ նուիրած է Իզմիրի կուսակալութեան։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ.—1313ին Պոլսոյ հեռագրատունէն պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական 60000 հեռագիր քաղուած է. եէնէն ճամիէն ոչ-պաշտօնական 16000. Իզմիրէն 14000. Մելանիկէն 13500, Պէրութէն 12000։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵՆԻ ՄՐ.— Անցած հինգշաբթի գիշեր Այտընի մէջ մեռեր է գործարանատէր Պ. Անասթասիատիի մեծ մայրը, 121 տարեկան։

Հանգուցեալը կը պատմէ եղեր թէ երիտասարդ եղած ատենը Այտընի մէջ միայն 80 հայ և 50 յոյն տուներ կային։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Անցած հինգշաբթի Սարայքեոյի և Տէնիզլիի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեցաւ, առանց վնասակար հետեւանքներ ունենալու։

— Նախընթաց իրիկուն Պալքէսէրի մէջ 10ը քառորդ անցած, և գիշերը ժամը 9ը հինգ անցած երկու անդամ և երկ 10ին քառորդ մնացած երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան։ Առաջին ցնցումին մէկ քանի պատեր փլան։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.—Կայս. Անձնական Դանձին երկրաչափ Պէրթիէ բաշա, արեւելեան երկաթուղիներու տնօրէն Պ. Կրոսհոյզ երէկ Պոլիս դարձան։

ՄԱՆԻՍԱՆԻՆ Ապոնա չոգենաւը առջի օրը Էրէյլի գնաց ածուխ առնելու։ Վերադարձին ուխտաւորներ առնելով ճիտտէ պիտի մեկնի։

ՆԱՒԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Անցած շաբթու Բանէլէնք ընկերութեան Թէսալիա չոգենաւը Վալոյի մօտ ընկղմեց։ պիր բեռցած առագաստանաւ մը որ Թրիթիրի կ'երթար։ Նաւապետը և նաւաստիները ազատուեցան։

ԽՈՉԿԱԳԻՆԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.— Այսրնի կուսակալութեան խոզկագինի վաճառականները իրարու հետ մրցելու համար խարդախութիւն կը մտցնեն գործին մէջ և 100ին 10 կամ աւելի գեղջով կ'արտածեն իրենց խոզկագինները։ Տեղական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է այս խարդախութեանց առաջքը առնելու համար։

ԴԻԱԿ ՄԸ.—Երէկ առտու Ղալաթիոյ կամուրջին Պալըրազարի կողմը ծովեզերքին դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը հաստատեց թէ այդ դիակը 15 օր առաջ մեռնող իսլամ մը է։

ՐՈՒՄԷԼԻՅԻ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Երէկ Պոլիս եկան 4 անւոր (35 հոգի) Ռումէլիյի իսլամ գաղթականներ։

ՄԱՀ.— Կրետէի երեւելիներէն և Ա. դիքսանդրիոյ ոստիկանութեան նախկին նախարար Գէորգիքի զաւակ Թասուն պէյ Հանեայի մէջ մեռաւ 92 տարեկան։

ՎԱՆԻ նորընտիր կուսակալ Թահիր բաշա քանի մը օրէն պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

Տես չորրորդ երես ԲՐԻՆԹԱՆի մեծ վաճառատան ծանուցումը։

ԱԶԴ

Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյս վագֆէն Իսկիւտար (Պազար-պաշի) Փազար Պաշի թաղը Նուհ քուլուսի ճամտէ 70 թիւ 310 քառակուսի կանգուն գետին ունեցող տան վաճառման առաջին աճուրդի գործողութիւնը կատարուած ըլլալով՝ այժմ 70 օսմ. ոսկի գին տրուած է։

Այդ նոյն տունը վաճառուելու համար վերջին աճուրդի գործողութիւնը տեղի պիտի ունենայ թուականէս սկսեալ մինչև 22 Մարտի կիրակի օրը։

Ուստի՝ նոյն գինն աւելցնելով յիշեալ տունը գնելու փափաք ունի մը թող ներկայանալ Թաղ. Խորհրդարանս երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի առաւօտները։

3 Մարտ 1898։

Վերջի ջուրը իր յաջողութիւնը կը պարտի այն հրաշալի արդիւնքին զոր կուտան իրեն Վէրլի Սէլէոնիէն, Վէրլի Կառնոպոլսէ և Վէրլի Օբենիալ աղբիւրները։ Դեղորը ուշադրութիւն պէտք է ընէ նաև որ պարզապէս Վիշիի ջուր չհարցնէ, այլ Վիշի անունին կցէ Վէրլի Սէլէոնիէն և լն. անուններէն մէկը։

Նոյնպէս այդ ջուրերէն հանուած աղերով չինուած դեղերը, որ անոնց բոլոր յատկութիւնները ունին իրենց մէջ, Բաուրիլ վէրլի Էրիա անունով պէտք է հարցնել։

ԱԶԴ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԱՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ընկերութիւնը նաւագուրդի դրած էր 25էն 30,000 քիլէ (Պ լսոյ) գարիի և 7էն 8000 քիլէ (Պոլսոյ) վարսակի մատակարարութիւնը 25/9 Մարտ թուականի ազդով. այդ նաւագուրդը տեղի պիտի ունենայ 1898 Մարտ 22 Գշ. օրը առտուան ժամը 11ին։

Նուազուրդին մասնակցելու համար, պէտք է քսան ոսկի յանձնել ընկերութեան գրասենեակը։

Մրցակիցները պէտք է ցուցնեն իրենց ապրանքին նմոյշը։

Կ. Պոլիս 3/13 Մարտ 98 1—3

Կարեւոր ազդ

Մենդամիլկան հիւանդութեանց դարմանման մասին քաջ համբաւ ստացած Տոքթոր Բէլայտրիի Լիֆէտի Կ. Պոլսոյ և արուարձանաց յանձարարներու դիւրութիւն մը ընծայելու համար, ամէն օր ժամը 7էն 10 Ղալաթիոյ կամուրջին գլուխը Խալիլ բաշա փողոց թիւ 11 դեղարանս գտնուելով, ջերմամիլութիւն և այս կարգի հիւանդութիւնները նոր և ապրում մեթոդով մը կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, նաեւ գաղդիական և մորթային ախտերը և անկարողութիւնը վերջին կատարելագործութեանց համեմատ կը դարմանէ։

25 Տէր և տնօրէն դեղարանի
3—24 Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՁԱՓԻ ՎՐԱՑ

Դ. ԵԱՅԸՋԵԱՆ Դ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ Թաքալան խան Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատունները։

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, ածան, տոկուն, լաւ ու ճարտարար, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ապիրեալ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ % պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արդդ հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար չոֆէրներ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 6—150

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 5 Մարտ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 758.— Ջերմաչափ 6 աստիճան. — Օդը ամպամած. — Կեա or, ժամը 5,47։

Կ. ՊՈԼՍԻՆ ԴՈՒՐՍ.— Ջերմաչափը ցոյց կուտայ. Աբեռանիկ, Մոսկուա 14 աստ., Բեղրսպուրգ 12 աստ., Սոֆիա, Օսլու 1 աստ., զրոյեն վար։ — Իզմիր, Սալոնիկ 3 աստ., Բարիզ, Վիեննա 4 աստ., Թրիեստ 7 աստ., Վարսա 8 աստ., Հարկով 9 աստ., Սեբաստիա 10 աստ., Պէյրութ 12 աստ., զրոյեն վար։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ։ — Հանդարտ։

ԴԱՂԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտ. Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	15
Ամէնէն բարձր գին	»	23	16
Ամէնէն վար գին	»	23	08
Ռումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	107	— 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	107	— 1/2
Ամէնէն վար գին	»	106	—

ԲԱՑՈՒՄ 5 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտ. Սեռի Դ.	Բ. Կ.	23	20
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	108	25
Օսմանիկ		383	—
Ռէժի		286	—
Օսմ. Պանքա		12	30
Քոնսոլ մէնէրալ Օ.Ա.Ա.		8	02
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սու. Ա.Ա. Շանմ է Պալօռ	Ռ. Ո.	3	15
Օսմ. Ապան. Էնշ.		4	30
Թրամուայ բաժնեթ.		503	—
» ժուխանա		265	—
» պարտամ.	Ֆր.	503	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Բարաք Կ Պոլսոյ	»	466	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտ. ռմ օրուան	Օ. Ո.	3	40
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. երկթ. ռմ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑԸ

20 ֆրանքնոց	Դրշ.	87	03
Անգլիական ոսկի	»	109	23
Բոլ էմիէրիալ	»	90	15
Քրիմիդ	»	51	03
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	15
Մէճիտիէ	»	91	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	110	—
» » » չէք	»	110	85
Բարիզ » »	Ֆր.	22	97
» » » չէք	»	22	87
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	—
» » » Բ.	»	41	75
» » » Գ.	»	24	—
Դ.) բաց.	»	21	13
) գոց.	»	21	12
Փոխառութիւն Դատասպա	»	19	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Դանրա	»	11	75
Այտընի երկաթուղի	»	15	25
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Արզ. Քոնսոլիտ		111	63
Հելլենական 5 %	»	38	50
Մոնորոլ հելլենական 4 %	»	38	50
Ռանթ » 4 %	»	32	50
Գուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	62
» նոր » 6 % 1892	»	91	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամագլուխ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Մ

ԿԱՐԴԱՆ

Առանց բնական ցնցղատապի (գոնշէնի) և հինցած ու ընչաքաղ հարբուխներէ

Ջնայուած կամ դէշ դարմանուած հարբուխ մը շատ անգամ ցնցղատապի կը փոխուի, եթէ թոքախտ չդառնայ. երբեմն նոպաները այնքան ուժգին և յաճախակի կըլլան որ ամբողջ կազմը ուժաթափ կըլլայ. քունը գրեթէ անկարելի կըլլայ. զարկը անկանոն. ամենաթեթեւ պաղը կը կրկնապատկէ ցաւերը։ Ցաճախ գնտակներ կը կազմուին որ չտանալով կը գոցեն թոքերը. երբ խուխ գոյանայ ոտքերուն բշիջները կը քայքայուին և մեծաքանակ նիւթ կը կորսուի, խռոչներ յառաջ գալով։ Հիւանդը կը հիւծի առանց ցաւ զգալու, յարատեւ մեյամաղձոտութեան մը մէջ կիսոյ. իր թուքը, սկզբան ճերմակ, փրփրոտ և սատափի գոյն, տակաւ առ տակաւ դարձ կանաչկեկ գոյն մը կառնէ։ Իր կեանքը ուրիշ բան չէ. բայց եթէ յամբ հոգեվարք մը և կը մարի կատարեալ գիտակցութեամբ։ Պէտք է զգուշանալ ուրեմն այն հարբուխէն որ կերկարի և որ մանաւանդ ցնցղատապի մը ծնունդ կուտայ։ Պէտք է արգիլել չարիքը երբ տակաւին չէ ծանրացած և ամենէն լաւը սկիզբէն իսկ ջնջելն է զայն։

Խահուէի դգալ մը «Կուտոն» որ Կիւյո» գաւաթ մը ջուրի կամ գործածուած ըմպելիին խառնուած, բաւական է շատ անգամ բժշկելու համար քիչ ատենուան մէջ ամենէն յամառ հարբուխը և ամենէն հինցած փողատապը։ Այսպէս կարելի է նոյն իսկ կասեցնել թոքախտը, որ արդէն բաւական յառաջացած ըլլայ։ Այս պարագային մէջ, կուտոնը կը կեցնէ գնտակներուն քայքայումը, ու երբ բնութիւնը օգնէ, բուժումը շատ անգամ յուսացուածէն աւելի արագ կըլլայ։ Պարզ է սա և ճշմարիտ։

«Կիւյոի կուտոն»ով 30 տարիէ ի վեր, բազմաթիւ անյուսալի բուժումներ ստացուած ըլլալով, մէկ քանի մրցակիցներ, օգուտ քաղելով երբեմն անունի նմանութենէ, կուզեն իրենց արտադրութիւնը ծախել բուն արտադրութեան տեղ, խաբելով հիւանդը ի վնաս անոր։

Արդարեւ զանազան տեսակ կուտոններ կան։

Ամենէն լաւ կուտոն տուող եղեւնիները Նորվէկիոյ մէջ կը գտնուին և Մ. Կիւյո իր արտադրութիւններուն համար կը գործածէ Նորվէկիոյ ամենէն մարուր կուտոնը, հակառակ իր բարձր գինին. մինչդեռ յաճախ, ուրիշներ, խնայողութիւն ընելու համար վարնոց կուտոններ կը գործածեն, որ շատ աւելի ածան են բայց չեն բուժեր։

Ուրեմն պէտք է, ցնցղատապը, հարբուխը և մանաւանդ թոքախտը և դժուարաշնչութիւնը բուժելու համար, միմիայն և բացարձակապէս Կիւյոի կուտոնը հարցնել դեղարանները և ապակի մը տպահովուիլ թէ դեղագործը Կիւյոի ճշմարիտ կուտոնը կուտայ ձեզի։ Արդ, դիւրին է գիտնալ այդ բանը, նայելով թէ պիտակը կը կրէ՞ սա հասցէն Maison frère, 19 rue Jacob, Paris, ուր փոխադրուած է Մ. Կիւյո 1869էն ի վեր. իւրաքանչիւր շիշ իր պիտակին վրայ կը կրէ հնարիչին ստորագրութիւնը E. Guyot, երեք գոյնով, մանիշակագոյն, կանաչ և կարմիր, շեղակի գրուած։

Սոյն դեղը կը գտնուի Պոլսոյ և գաւառներու բոլոր դեղարաններուն մէջ։

Այս դեղին ուրիշ մէկ առաւելութիւնը, իր գինին չափաւորութիւնն է։ Եթէ նկատի առնուի թէ մէկ շիշ Կիւյոի կուտոնով 12էն 15 լիտր ջուր կամ ըմպելի կը գործածուի, կը հետեւի թէ, ենթադրելով որ օրը մէկ լիտր ջուր կը խմուի, օրը հազիւ մէկ զրշ.ի դեղ պէտք է գործածել։ Ցայտնի է թէ դիւրաբուժութեան հետ գինն ալ ծառայած է ժողովրդականացնելու այս դեղին գործածութիւնը։

11—26

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑՈՒՄ ԵՒ ԵՐԿԱՑՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

Կը ստացուին՝ Վոլտի Մահիկով՝ որ վերջերս կատարելագործուած հռչակաւոր և ճշմարտ. լեկտրամագնիսական գործիք մըն է, 50704 թիւ վկայագրով վաւերացուած։ Անոնք որ Վոլտա-Մահիկը կը գործածեն, իրենց արեան շրջանն ու ջղային դրութիւնը կանոնաւորութեամբ կը գործեն։ Զգայարաններու կարողութիւնը կը չեշտուի։ Մարին ու հոգիին ուժերը կը ստանան կորով մը՝ որ առողջ և բարգաւաճ կընէ մարմինը ու կերկարէ կեանքը՝ որ շատերու քով այնքա՛ն կարճ է։ Տկարակազմ մարդիկներու համար մանաւանդ, Վոլտի Մահիկը չափէն աւելի օգտակար է։ Կը զօրացնէ ջիղերը, և կը մաքրէ արիւնը։ Բովանդակ աշխարհի մէջ Վոլտի Մահիկը յանձնարարուած է, իբր անման դեղ մը՝ հետեւեալ հիւանդութեանց դէմ. կաթուած, յոգացաւ, ջղացաւ, ջղային տկարութիւն, անքնութիւն, ոտքերու և ձեռքերու ցրտաւութիւն, խոնդանտութիւն (hypocondrie) ժժգաւնութիւն, արգանդախեղդ, դժուարաշնչութիւն, անդամալուծութիւն, ջղային հարուած, մարթային հիւանդութիւն, ստամոքսի ցաւեր, էնֆլուէնձա, հազ. ականջի խժլդուք, գլխու ցաւ ևն. ևն։

Վոլտի ճշմարիտ Մահիկը՝ վերջերս կատարելագործուած և 50704 թիւ վկայագրով վաւերացուած՝ ոչ մինակ իմ վաճառատունս կը գտնուի. ելեքտրական բարդ մըն է ընդհանուրին մատչելի։

Երախտագիտութեան և յանձնարարութեան բազմաթիւ նամակներ։

Հապը 20 դրահիկան

Կը գտնուի Կ. Շաքիրեի վաճառատունը, Ղալաթիա, Թիւնէլի կայարանին քով. Պիրլոր փողոց, Սորկիատիս խան, թիւ 27։

22 28—30

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ ՀՄՊԵԼԻԱՑ ԴՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնիպոս պիրոզ

Ղալաթիա, ՄԱՍՏՈՒՆԷ ճանապարհ, թիւ 63

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մասթիքա և տիւղ։ Ցուտ խաղողէ չինուած։

Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, օժտուած հազուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ. և մարին կորով կուտայ. նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած շիշերով։

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվէցիա, Պիգանս, Կամպրինօս գարեջրատունները, Բաքատօրուլօ, Բաքանանօրուլօ, Գրիցալի, Գրինիգոս. Մարմարա Տէ-Կէր-էր-էր-էր Նպարեղէնի վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զօրգարեջրատունները, Պալըք բազար Թիլօրոս և Լէթասի խանութները, Լիման իսկէլէսի Պէլիրինի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պապարի և Բանճօրուլոսի խանութները։

ՀՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱԼԵԿԱ ԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ Ե. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆ.

Մարսելիայէ և Ֆոնտանէ ֆիլէ-կանոնաւորապէս բեռնով

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մարտ 21 Սկիզբոսի Անատոլիայ եղերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մարտ 22 Սկիզբոսի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն նաւուղղեցի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԷՄ ՐԸՊՈՒԼ
575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

Պիտի ճահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մանաւանդ բընճափ ի

La VELOUTINE

CH^les FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & CIE
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un seul colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement.

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱԳՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ փաշա, Ապուտ էֆէնտի Եէնի Զարշը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ չուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պէլճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընթէր գործաւորութեամբ պատրաստել և անլոր գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրչ.

20 61—100

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^ՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի ֆրիէրոպոն վրայ յարիւ, հէր Զէրոյ-հէնց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն դիպ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բոցաւոր վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և գիտցկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի յեռաորոշիչ ըստ դարձի, ծամելու, և ազատ արտասանելու երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թրմբեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանումի։

Ց.Գ. Ամերիկ. սով.հաճաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Դնէլ-էն-օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Դնէլ-էն էէնէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իրեանց բնակարանն, թիւ 1 Խրէ-ուվէլի էոլոյ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌՈՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԳԵՆԱՒՐ

ԸՆԴՈՒԼ Հբլէ, Կ. Պոլսոյ և Օպէսայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթ	3607	Գոնկ	2906	Կրանս	1695	Մարէնկ	2273	Սարֆ	1113
Անմէլ	1511	Գրաս	895	Հրր	775	Մարդէլլ	3709	Ցիրկ	1735
Արիսոզ	2377	Տիտ	48 1	Հիսալկ	1581	Միրատ	3557	Սիլվիս	1193
Զասանս	18 2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլ	1037	Սրէրս	1200
Զորտինս	1264	Տուրս	2383	Հորադիս	3600	Մոնդէպէլլ	1735	Թասս	1328
Զրավ	1076	Տրաբս	1713	Հուսվէր	596	Մուրի լ	2419	Թ. Ուիլսըն	1346
Զրիւս	841	Տինամս	504	Իակ	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Ղըֆալս	4431	Էպրս	2461	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թուլէտս	1470
Գէլրս	1671	Էլտորատս	1500	Ճիւս	1080	Մնանարիս	4036	Թորքիտս	487
Գալիբուս	1337	Էրաղս	1481	Էլէս	1053	Սրլատս	1535	Ուրպինս	2459
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆոլբինս	2307	Բալէրմս	1537	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթս	2229	Վօլթուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Ռիսատս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվորնս	1643	[illegible]	1613	Յէլրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօսէլ	1789		

Պասանս չոգենաւը, նաւապետ Մաց, ընդհանուր վաճառքով Հբլէն հոս հասած, պարպած և Օտէսա ուղեւորած է։

Մոնթիլլօ չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հբլէն հոս հասաւ, Իակէ չոգենաւը, նաւապետ Ուստըն, ընդհանուր վաճառքով Հբլէն մեկնած է մարտս 14ին և 29ին հոս կնպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Գիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
(ՀՆ Մաքսատան տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՕՐ ՐԷԲԷՆ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ՐՍՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութեան յԵրսպա

Քարիզ, 16, Պուլվար տէ Գիթալիէն. 1, 3, 5 Լը Բէլֆիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագրութեան վճար. 1 Մէկէա— 123,000000

1895է պարբերքեն

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Զրդի ապահովագրութիւնք	1Մէկէա—112,00000

Տնէպէրման ապահովագէր

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի եւաքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

1896 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒՐԻԹՕՂ ԵՒ ԸՆԿ.
Գալաթիա, Գալաթիա

ԳՐԻՕՍԱՆՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒՐԱՑԻՆ

Որ ոտքը երկու անգամ կը բռնէ Լիվերպուլ և Ամերիկիոյ գիծ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թօնս
Ումբրիա	7718	Պոմնիտ	4581
Եղրոպիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադրիա	2393
Բաւնիա	5587	Մարգոսա	2166
Սէֆալոնիա	5547	Թարիֆա	2245
Կալիա	4809	Բալմիրա	2144
Միթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէքթօ	2143	Մարօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազանոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիտրա խան, թիւ 401
Գալաթիա 571

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆ Ը (24)

ԷՄԻԼ ԿԱՍՊՈՐԻՑ

ԴԺՈԽԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ, ԵՒ ՄԱՐԳԵՐԻՏ

Բասքալ Ֆէերայէօր վայրկեան մը մէջ հասկրցաւ այդ խաղին յօրինուածքն ու ընթացքը։ Արդէն խաղալու կարգը Ֆէրնանին կուգար։

Պ. Տը Բորալթ հարիւր ֆրանք դրաւ, կոլոնցուց և թուղթերը Բասքալին տուաւ։

Նախ վարանմամբ, որովհետեւ՝ ինչպէս կ'ըսեն՝ բաղդը ղնել պէտք էր, յետոյ բիչ բիչ խաղը տաքցաւ։ Խաղցողներէն մի քանին ոսկիի դեղեցիկ կոյտեր ունէին իրենց առաջն, և խոշոր թնդանօթները՝ այսինքն պանքտոմնները տալ կ'սկսէին։

Բայց բասքալ կեղծ ամօթխածութիւն չունէր։

—Ես ոսկի մը կ'առայարկեմ, ըսաւ։

Դումարին ճգճմութիւնն աչքի զարկաւ, և երկու երեք կողմէ ընդունուեցաւ։

Բասքալ քշեց ոսկին և չահեցաւ։

—Երկու ոսկի... ըսաւ։

Ընդունուեցաւ և նորէն չահեցաւ։

Վերջապէս չարունակելով՝ այն ատիճան բաղդն յաջող գնաց, որ շատ չանցած՝ վեց հարիւր ֆրանքէն աւելի դիզուեցաւ իր առջեւ։

Թուղթը ձեր քովինն յանձնեցէք, ըսաւ քովէն Պ. Տը Բօրալթ կամացուկ մը։

Բասքալ ալ տուաւ։

Նորէն թուղթը դարձաւ եկաւ իրեն, և յաջողութիւնը չարունակելով՝ իր առջեւի վեց հարիւր ֆրանքին կրկինն առաջարկեց, և վեց անգամէն իր չահն 3000 ֆրանքն անցաւ։

—Օ՜, պարոնը ո՛րչափ բաղդաւոր է... ըսին ոմանք։

—Զարմանալի՛ բան, առաջին անգամ է որ կը խաղայ։

—Անմեղներուն ձեռքը կը լցուի՛, ըսաւ ուրիշ մ'ալ։

Այս դիտողութիւնները, որ ամէն կողմէ կուգային, անհնար էր որ Բասքալ չլսէր։ Արիւնը ծնօտներն հնեղ կ'սկսէր, և քանի որ կարմրիլը կը զգար, աւելի կը կարմրէր, ինչպէս որ միշտ կը պատահի։

Բրած չահը կը նեղէր զինքը և յուսահատօրէն կը խաղար։ Բայց յաջողութիւնն յամառաբար կը հետապնդէր իր եաեւէն, և ինչ որ ալ ընէր, միշտ կը չահէր, անպատճառ կը չահէր։ Կէս գիշերը չորս ժամ անցիր էր, 35000 ֆրանք կար իր առջեւ։

Արդէն քանի մը ժամէ ի վեր տաբօրինակ կերպով մ'իրեն կը նայէին։ Կծու դիտողութիւններ կ'ընէին մինչեւ իսկ բարձր ձայնիւ, և ականջէ ականջ կը փոխային։

—Կը ճանչե՞ք այս պարոնը։

—Ո՛չ... Բորալթ նէրկայացուց մեզ։

—Փաստաբան մ'է կ'ըսեն։

Եւ այս ամէն փսփսուքները, տարակոյսները, կասկածները, կծու ակնարկութիւնները, վիրաւորիչ պատասխանները՝ չարամիտ քրթմնջում մը ձեւացուցնելով կը բզզային Բասքալին ականջին վար և կը շուարեցուցին զայն։

Սառուցիւ ինղինք չկրնալ բռնելու վիճակի հասած էր, յանկարծ տիկին Տ'Արժէլ սեղանին մօտենալով։

—Երեք անգամ է, պարոնո՛ր, ըսաւ կ'իմացուցեն մեզ թէ ճաշը պատրաստուած է...։ Ձեզնէ ո՛վ թեւը պիտի տայ ինձ...։

Խաղացողները վարանիլ սկսան, բայց ծերունի պարոն մը, որ շատ կորսընցուցած էր, ոտքի վրայ ելնելով.

—Այո՛, երթանք ճաշենք, դուշեց, բաղդը թերեւս փոխուի։

Այս նկատողութիւնը վճռական եղաւ, դահլիճն իսկոյն պարպուեցաւ, և կանանչ ծածկոցին առջեւ Բասքալ միայն մնաց, որ չէր գիտեր ինչ ընէր իր առջեւ դիզուած ոսկիները։

Ցաջողեցաւ վերջապէս կրցածին չափ զետեղել իր գրպաններուն մէջ, և երբ կ'ճաչասրահն երթալ միւս հրաւիրեալներուն քով, տիկին Տ'Արժէլ դիմաւորեց զինքը։

Կ'աղաչեմ, պարո՛ն, ըսաւ... խօսք մը...։

Տիկին Տ'Արժէլի դէմքը միշտ նոյն անշարժութիւնն ունէր. իր ժանգնաւոր ժպիտը կը թաղուեր շրթունքին վրայ։ Եւ սակայն իր սրտայուզութիւնն ա՛ինչափ յայտնի էր, որ Բասքալ՝ սրտին վրդովման հակառակ՝ նշմարելով զարմացաւ։

—Պատրաստ եմ ձեր հրամանները, տիկի՛ն, կակազեց խոնարհելով։

Տիկինն իսկոյն թեւէն բռնելով՝ քաշեց պատուհանի մը քով տարաւ։

—Դուք զիս չէք ճանչեր, պարո՛ն, ըսաւ կամացուկ մը, և սակայն բան մը պիտի խնդրեմ ձեզմէ, մեծ ծառայութիւն մը։

—Խօսեցէք, տիկի՛ն։

Տիկին Տ'Արժէլ փարատեցաւ. կարծես թէ իր միտքը կարենալ հասկրցունելու համար խօսք կը փնտռէր. յետոյ կարճ ձայնով մը.

—Պէտք է որ հիմա մեկնիք տակէ... առանց մէկու մը բան մ'ըսելու... մինչ միւսները կը ճաշեն։

Բասքալին զարմանքն ապշութեան փոխուեցաւ։

—Ինչո՞ւ համար մեկնիմ, հարցուց։

—Վասն դի... բայց ոչ, չեմ կրնար ըսել ձեզ։ Ենթադրեցէք թէ քմահաճոյք մ'է... կ'աղաչեմ, մի՛ զլանաք ինձ...։ Բրէք այս բանն ինձ համար... դիս յաւիտեան շնորհապարտ կ'ընէք։

Զայնին և կեցուածքին մէջ այն ատիճան ազնուական ձեւ մը կար, որ Բասքալին սիրտը սեղմուեցաւ։ Ահեղ և անդարմանելի դժբաղդութեան մը տարտամ նախազգացումով մը ցնցուեցաւ։

Եւ սակայն տխուր դէմքով մը գըլխուն երերցունելով, դառն ձայնով մը.

—Անշուշտ չէք դիտեր, տիկի՛ն, ըսաւ, որ ես երեսուն հազար ֆրանքէն աւելի չահեցայ։

—Այո՛... գիտեմ։ Աւելի պատճառ մ'ունիք ձեր այդ չափն ապահովելու բաղդին հաւանական յետադարձին դէմ։ Ընդուներ չատ կան այս տեղ և ընդունուած է։ Արդեալ գիշեր կամ Տ'Անթաս կամացուկ մը կ'ելնէ գլուխը բաց... հազար ոսկի տանելով, և իր վեղարը միայն փոխարինութիւն թողլով կորսնցուցողներուն։ Կամն աղնը ուաբարոյ մարդ է, զինքը չպարտաւորէ զա՝ խնդացին հետեւեալ օրը...։ Օ՜ն, կը տեսնեմ որ մտադիր էք, ուստի եկէք...։ Աւելի ապահովութեան համար փորը սանդուղքն կ'անցունեմ ձեզ և մէկը չտեսներ...։

Բասքալ կէս մը համոզուեր էր, բայց փորը սանդուղքն փախչելու խորհուրդն իր անձնասիրութեանը դէմ պաւ։

—Երբէ՛ք չեմ կրնար ընդունիլ զայդ, ըսաւ։ Ինչ պիտի խորհին իմ վրայ։ Փախարինութիւն մ'է տալիք, և կուտամ։

Ո՛չ տիկին Տ'Արժէլ, ոչ ալ Բասքալ չէին նշմարած Պ. Տը Բորալթն, որ ոտքերուն մատներուն վրայ կոխելով կամացուկ մ'ելեր պահուրտեր էր վարդուրի մ'ետեւն, և մտիկ կ'ընէր։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

(Շարունակելի)